

LA ACTUALITAT POLÍTICA

La representació proporcional i la crisi de les dretes catalanes

La lentitud que ha seguit i segueix el procés d'implantació del sistema electoral per representació proporcional, a despit de figurar dintre els programes de tots els partits polítics de Catalunya, és ben explicable.

Aquest sistema, d'una justícia tan aparent i tan clara, és una arma de dos tallants. Si no es veu molt clara la disposició d'ànim d'un país, és imprudent llançar-lo a

lleí actual canviaria ben poc el seu estat de coses. Per aquest cantó hi ha un equilibri perfecte.

Però la Lliga és un partit que fa molt de temps que s'aguanta per inèrcia. Ja l'any 1923 experimentà una sagnia promoguda pels seus elements catalanistes, que veien amb mals ulls la política d'interessos migradament materials que s'emprenia un

Els Dijous — Blancs

Excursió diumengera

Sota el signe de la costellada, les colles emprenedores no negligien cap data tradicional per reconciliar-se amb les rutes oblidades tot l'any que miren a qualsevol promontori ferox on s'abiven els rius, les cales, les muntanyoles i adhuc les prominències de les illes llunyanes. Amb el farcell a l'esquena, els caminants travessen els riarans delimitats per bargallons, romans i mates, mentre amb el bastó castiguen la gatosa, la menta, el ginjol i la furigola que troben a llur pas. Pels camins amples, les tartanes majestuoses sacsegen les dones grasses que, malint-se de llurs cames, confien al vehicle de dues rodes llur ascensió al cim, i fan cruixir els cistells lligats a banda i banda de la baluerna, curulls de material per a l'amanida, vedella rostida de primera intenció, pollastres plomats i pa de crostons.

Tothom porta una cançó a la boca, gairebé sempre renyida amb el paisatge, però la qüestió és explicar, d'una manera o altra, la joia de la comunió amb l'alba i amb aquella mar refulgent, tan blava, tan ampla i tan plana que, al fons, deixata l'or matinal.

La son dels primers moments ha fugit per les potències esbatanades i empaïtada pels xiscles dels colls de les noies que pessigollegen les panissoles dels fadrins a llur encalç.

—I aquella parella, on és?

—No t'hi amoinis; ells rai, ja s'apanyaran!

De sotrac en sotrac i de repòs en repòs, la corrua guanya la carena, tot deixant la vila aclofada amb les seves ales blanques que van fent-se menudes i el horribol del passeig de palmers. Els rerassagats esbujen en un retomb de la pujada abrupta i aixequen els bots de xarello en súplica de confort:

—Bona mixtura!

—Què vols dir?

—Doncs, com que dolceja, sembla que l'hagis barrejat.

—Es la fusta. A la bota on el tinc, l'any passat hi havia estat moscatell.

Vora la cinglera, la gent s'entreté amb els ecos: Clo-til-de, Clo-til-de, Clo-til-de; Ra-mo-na, Ra-mo-na, Ra-mo-na; Pe-re, Pe-re, Pe-re...

Els davaners ja roguen a mare. Els més destacats són rebuts per la masovera i conduïts al refector i a les cuines, on poden disposar de foc per a les escalibades del desdèni. A l'era, la jovenalla engrega una bolangera mirobolant i, a redós dels marges, les gatoses i els rabassons crepitent, tot darrant les costelles cobejades. Al llarg de l'extens llençol de moaré que hom diu de pic allerós estant, es gronxa un gusset com un bressol i, a la raïlla de l'horitzó, un velar talment escapat de l'arcada de l'ermita, roman estàtic, a desgrat de les inflades veles de nacre.

Dins l'esglesiol, el sòcol d'un vell icon és clivellat d'agulles, cadascuna de les quals es creu que guareix de mal de cap. Un Sant Sebastià amb barret de tres puntes, casaca i espasa, apar que es prepari a ballar un minuet. Un retolau setcentista va desfent-se en crostes dins unes motlures repintades de verd-persiana per un zelador al qual l'or vell ofenia la vista.

L'orquestra amenitza sota els pins l'hora del vermul. Damunt uns caixons, dues galledes, amb aigua de la cisterna, refresquen les ampolles d'anís i aiguardent. L'eclosió solenne de la gran pitanga s'assenyala per una quietud severa, trencada a mesura que les cassoles encensen la natura amb llurs tortorols de fum olorós. De sobte, un picament de mans retruny per la muntanya. Es que l'administrador ha sortit al balcó i ha saludat amb la mà. Emocionat, voldria fer gala de les seves velleïtats oratòries, però s'ennuega i redueix el seu discurs a tres mots:

—Bon profit, tothom!

S.

MIRADOR INDISCRET

Albert Sarraut, d'incògnit

Quan Albert Sarraut, el ministre francès d'Interior, es disposà, fa uns dies, a venir a Catalunya, des del seu ministeri foren advertits convenientment els governs català i espanyol.

El senyor Sarraut, que volia guardar l'incògnit, va entrar pel Pertús en lloc de fer-ho, com havia anunciat, per Portbou, i va emprendre el camí de Barcelona, en lloc d'agafar el de Palamós.

La qüestió era despistar. No li valgué de res. No es pogué alliberar de les salutacions i compliments que li eren deguts.

Per fi, a la terrassa del Colón varen deixar-lo tranquil. Esperà allí, durant dues hores, que toquessin les vuit del vespre, per a poder dirigir-se al vaixell de Mallorca. Estava sol, absolutament sol.

Conversà només uns segons amb un periodista i uns segons amb un senyor que anà a comunicar-li que tenia ja reservades al vaixell les dues cabines sollicitades.

Raó poderosa

Un dels actes del ministre de Marina, senyor Rocha, ha estat el de fer anar a Madrid una banda de música, més o menys naval, de Cartagena.

Els que van sentir la banda van trobar que no era pas cap cosa de l'altre món, que valgués la pena de fer-la anar a Madrid. Encara van sostenir amb més força aquest parer els que sabien els diners que havia costat el desplaçament dels músics de Cartagena a la capital de la República.

—Es que estrenaven instruments — va al·legar el senyor Rocha als objectors.

«Vox populi»

Des de la nova organització municipal, el regidor senyor Ferran de Sagarra no té tantes ocasions de lluir les seves especials habilitats que l'acreditaren en l'anterior Ajuntament.

Tothom ha pogut adonar-se d'això, fins un masover que no fa gaire deia a un germà de l'esmentat regidor, el nom del qual equivocava d'una manera ben singular:

—Compto que ara al senyor Fernández ja el tenen més ben format.

Malaguanyada afició!

El nom del magnífic pintor Josep Maria Sert torna a estar en voga.

Una de les sales del Palau de la Societat de les Nacions serà decorada per ell.

Josep Maria Sert afegirà, doncs, una nova glòria a la seva producció artística.

Si en la seva primera joventut — la joventut de Sert es renova constantment — aquest gran decorador hagués cregut el seu germà Domènec, que li aconsellava, segons sembla, de restar a casa en lloc de córrer món i dedicar-se a la decoració, el seu nom no seria universalment conegut i admirat com ho és avui.

Es atribuïda al germà de Josep Maria Sert aquesta frase:

—Si tan aficionat estava En Josep Maria a la pintura, hauria pogut entretenir-se a casa projectant els models de la fàbrica.

Com és sabut, els Sert fabriquen catifes.

Fuig del foc i cau a les brases

Amb retard, com gairebé li passa sempre, el nostre company Joan Tomàs va explicant als amics, a les taules del cafè, anècdotes i més anècdotes del seu recent viatge als Pirineus amb motiu de la Volta Ciclista a França.

—Em veia negre, negre! — diu —. No podia deturar-me enlloc que no em preguntesin detalls, que jo pobre de mi no sabia, de la Volta. L'únic que no em preguntà res de ciclisme fou un cambrer de Saint-Gaudens. Era de Lleida. Em va demanar tot seguit com teníem «això» de la llei de contractes de conreu.

Una pausa, i En Tomàs, que com a responsable de diverses Agències estrangeres ha menjat llei de contractes de conreu un mes seguit, afegeix:

—Fet i fet, potser hauria preferit que m'hagués preguntat quelcom d'En Vietto o d'En Martano.

Sorpresa o explicació?

Hi ha un diputat al Parlament català que, pel fet de portar dol, gasta targes i paper d'escriure negres i tinta blanca.

El secretari d'un conseller municipal, en rebre, dies enrera, una lletra del diputat al·ludit, va quedar una mica sorprès en veure aquella negror.

—Ah! — féu, en havent-la llegit. No sabem si l'exclamació significà un augment de sorpresa o una explicació.

En la lletra es recomanava un assumpte de Cementiris.

Bones intencions

El darrer dijous es celebrà al Palau de les Arts Decoratives, de Montjuïc, un míting de Front de Joventuts Nacionalistes per a protestar contra els falls condemnatoris dictats contra nacionalistes catalans pels Don Jovinos barcelonins.

Milers de persones. Entusiasme. Crits. Abandament.

Entre la gernació, vam sentir un assistent que deia al conegut patriota Batista i Roca, potser per afalagar-lo:

—El trobo molt bé, aquest míting proposos nacionalistes. Però més m'hauria agradat de tenir l'honor de venir-hi si vós us hi haguéssiu trobat comprès...

Un dubte ben resolt

Parlava, en el dit míting pro-presos nacionalistes, el representant del Partit Català Proletari, Artur Cussó.

Unes noies, entre el públic, comentaven: —Veus? Aquest és En Compte, aquell de Garraf...

—No, dona. Aquest és el doctor Cussó, el comunista... —(volia referir-se al doctor Tussó).

Un senyor d'una certa edat que seia al costat de les noies tan ben informades — com tanta gent hi ha — per referències de finestra de veïnat, els digué:

—No, no, senyoretas... Vostès s'equivoquen... Aquest que parla és el meu fill, només.

La fórmula del Salamero

En Farreres i Duran feia córrer que ell tenia la fórmula que el radical Samper havia cercat endebedes. Modestament, però, En Farreres afegia que la fórmula, ell només s'encarregava de fer-la circular; el seu autor era el Salamero, un home popular de Calafell.

—Catalunya — segons la fórmula Salamero, versió Farreres i Duran — no pot anar contra l'Estat Espanyol, perquè aquest disposa de l'exèrcit i l'esquadra. L'Estat Espanyol tampoc aniria contra Catalunya, perquè tenim armes. En canvi, però, tots podem anar contra el Tribunal de Garanties, perquè no té ni forces ni armes.

I el Salamero acabava així la seva prudent proposició:

—Tots doncs contra el Tribunal de Garanties, i jo al davant.

Sobre els cognoms

Quan L'Aperitiu que amb aquest mateix títol ha escrit Sagarra, ja era dat i beneït, el nostre col·laborador ha vingut en coneixement d'un cognom autèntic deliciós, encantador per la seva absoluta normalitat: Ramon Serrano.

Entreteniments

Ha sortit no fa gaire un llibre, prou ben presentat, sota el títol curiós de *Lala sensible arran de terra*. El seu autor, R. Surinyac Senties, hi diu, entre moltes altres coses:

«Prepara'm, si em vols triar i distingir encara amb amor i dolor, les proves íntimes més dures. Però, Únic i Gran i Compensiu Consolador, no m'apaguis del tot l'esperança en Tu i en el repòs que ha de venir.»

Tot això, si es vol, no és gens arran de terra, però és molt sensible... massa i tot.

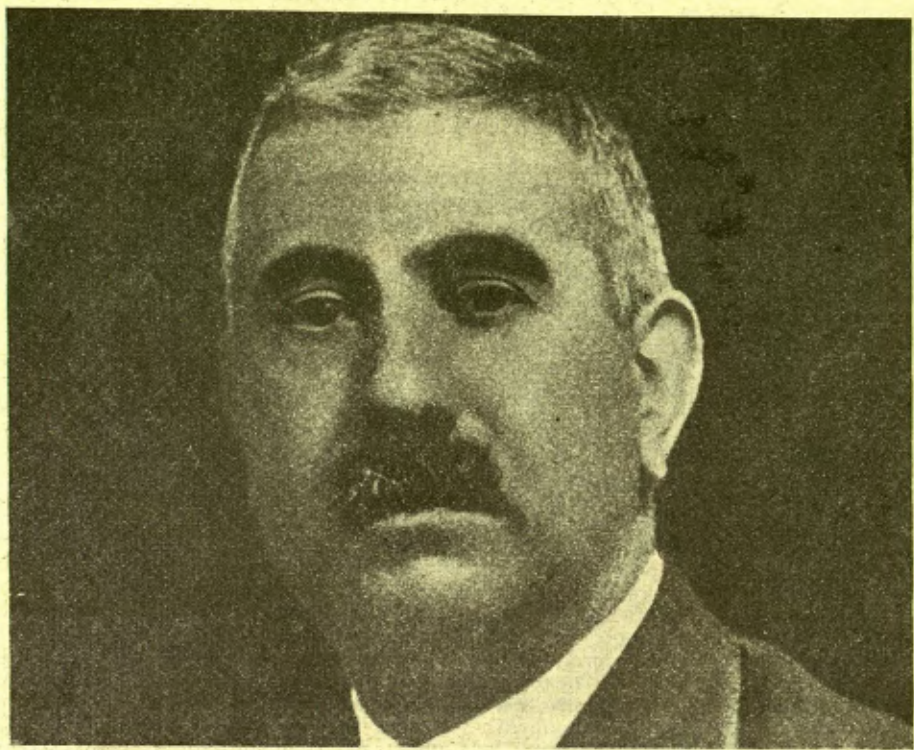
Propietats inexistentes

En una penya del Sindicat Musical de Catalunya fou llegit dissabte darrer l'article *Chaplin i Padilla* que Ernest Guasp publicava a MIRADOR la setmana passada i en el qual es comentava la notícia llançada per la premsa francesa que Charlot i els Artistes Associats havien estat condemnats a pagar 15.000 francs d'indemnització al compositor espanyol Josep Padilla i a consignar en la publicitat de *Les llums de la ciutat* que l'esmentat compositor és l'autor de les il·lustracions musicals del susdit film.

L'escrit de Guasp renovà el tema de les converses d'aquests dies a la casa gran dels músics i fou la gota d'aigua que féu vessar el vas de la indignació que emplena bona part dels compositors de ballables, degut al fet que, d'un quant temps a aquesta banda, veuen minvar considerablement l'import de llurs liquidacions:

—Si ací hi hagués tribunals com el del Sena, s'hauria acabat això de cobrar el petit dret sobre ballables inexistentes que s'apunten unes orquestres a les altres! — exclamà un compositor.

—No deïeu que teníem molta terra a l'Havana? Doncs, dona més que la que vosaltres petgeu! — replicà el director d'un jazz americà.

Lluís Duran i Ventosa

una aventura de la qual pot sortir amb tots els ressorts de la seva democràcia esmicolats i amb el funcionament de la seva política reduït a una guerra d'intrigues que fa impossible la tasca dels que governen. Indubtablement, era inaplicable a començaments del règim. No estant encara ben orientada l'opinió, era arriscat de veure aparèixer com a bolets després de pluja un sens fi de grúpels al darrera d'individus bellugadissos i ambiciosos. En moments que era preferible que els governants, adhuc a costes de la qualitat, tinguessin el poble conguat d'una manera unànime, o almenys amb el màxim d'unanimitat possible, per tal que Catalunya formés un sol bloc i els adversaris de la nostra autonomia no poguessin atiar discòrdies i aprofitar-se de discrepàncies per tal d'inflar-les i presentar-les com a serioses guerres civils entre catalans, el sistema de representació proporcional oferia tots els inconvenients.

Ara, al contrari, quan convé ordenar-nos dins de casa nostra, més val que no hi hagi cap matís que sigui ofegat. El futur Parlament de Catalunya ha de constituir una mena de Catalunya integral proporcionalment reduïda. Solament així serà viable una democràcia neta del pecat de demagògia i de l'abús del partit majoritari, sigui quin sigui.

Davant del projecte elaborat de llei electoral que serà presentat al Parlament en una data pròxima, l'opinió ha reaccionat d'una forma favorable. Sembla fins i tot que s'ha produït en alguns sectors un nou desig de pacificar la pugna que hi ha entre les esquerres i la majoria de les dretes representades per la Lliga. L'interviu celebrat entre un redactor de *La Vanguardia* i el senyor Duran i Ventosa, té en aquest sentit una importància fonamental. Tot ell, sense dir-ho d'una manera explícita, gira sobre l'importantíssim punt del retorn de la Lliga al Parlament. És indubtable que al vell partit li convé ara més que mai desfer l'error comès per algun dels seus prohoms en un rampell de mal humor precipitat. La proximitat d'una llei electoral dictada en un sentit proporcionalista li seria a la vegada una excusa i un esperó urgent. La Lliga veu amb certa angúnia com s'acosta el dia que el sistema de representació proporcional tindrà vigor a Catalunya.

Per què?

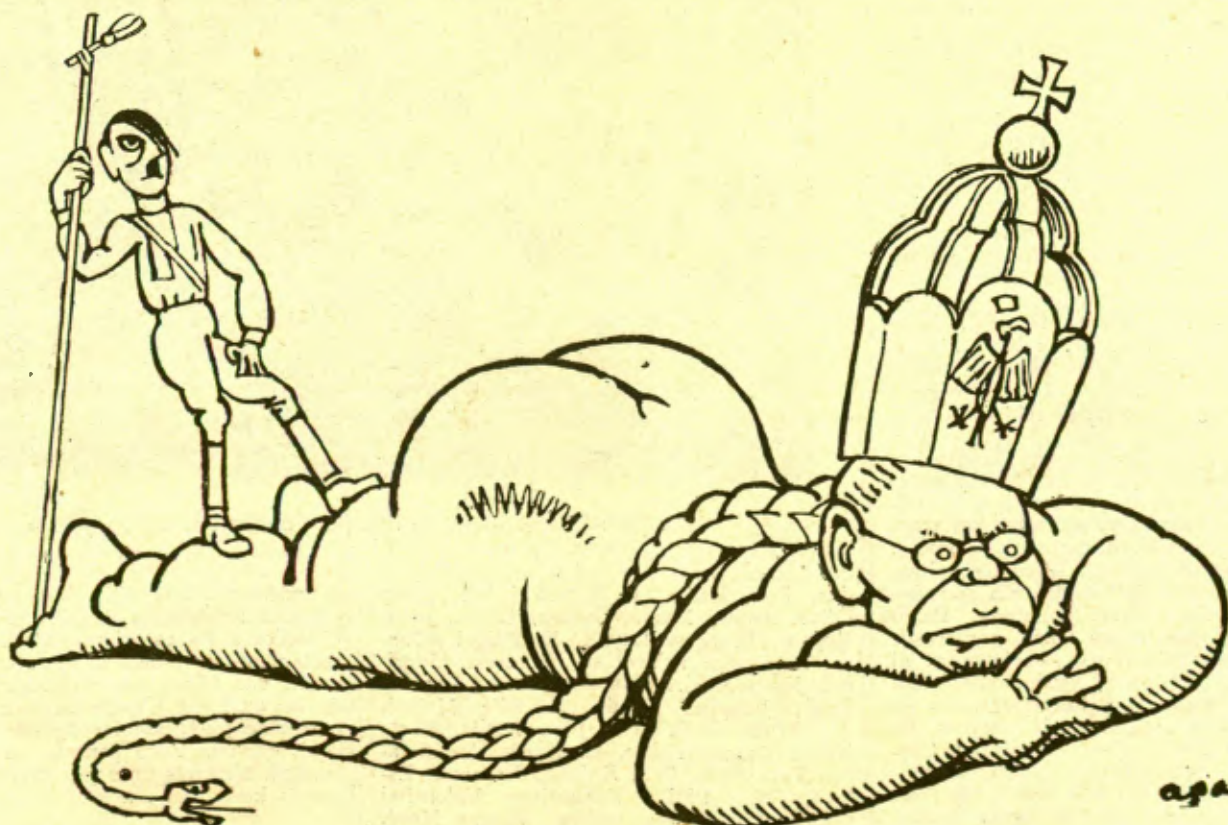
Molt senzill: perquè la situació de les dretes catalanes és molt diferent de com es troben situades les esquerres. Aquestes, per la força mateixa dels fets, s'han hagut d'aplegar en una Coalició que realitza d'una manera aproximada un sistema proporcional. Quan no volgueren procedir així el poble els retirà la confiança i foren vençudes a les memorables eleccions darreres de diputats al Parlament de la República. La

grúpetl hegemònic que s'apartava del solc netament catalanista. Per una paradoxa, el senyor Lluís Duran i Ventosa, que és el menys materialista del grup hegemònic, al qual gairebé no el lliguen sinó consideracions d'amistat privada, fou qui topà amb els capitosts de la dissidència, els instigadors de la famosa Assemblea Nacional Catalana.

El temps no ha fet sinó augmentar el divorci que existeix dins el vell partit. Si no fos per la por de restar al marge de la vida política, a hores d'ara ja s'haurien produït noves escissions que en forma larvada es donen a cada pas a la Lliga. Recentment tothom s'ha adonat dels tràngols que li ha mogut la cèlebre maniobra contra la llei catalana de contractes del conreu.

Si la Lliga no és destra a aprofitar-se de la implantació de la llei de representació proporcional per descartar-se de tots els seus indesitjables — que n'hi ha d'altura —, podria molt ben ésser que en fos la primera i única víctima.

Es per això que el senyor Duran i Ventosa, que representa dins el partit un criteri mitjà molt aproximat a la tendència inicial, s'apressa a comentar i a situar-se davant de la contingència. L'únic remei en situacions difícils està a córrer davant del perill.

Alemanya, Alemanya, sota les botes de qualsevol emblanquinador... in der Welt!

No s'hi val

Sembla que, realment, la desaprensió de bon nombre d'orquestrines, boys, jazz, tercets i altres executants ha arribat al capdamunt de l'atreviment: s'inventen uns quants noms de xarlestons, valsos, havaneres i blues, amb els consegüents pseudònims, els anoten, amb la més gran tranquil·litat del món, a les llistes diàries d'execucions, i el Sindicat d'Autors les paga religiosament.

Mentrestant els que han suat tinta damunt els pentagrames i no estan enrolats en cap colla, no cobren ni cinc per més que s'esgargamellin.

—I pensar que encara he de pagar mil·lions de pessetes a can Mora! — sospirava un èmul de Joan Strauss.

Fanalets i guitarres

A la revetlla regional celebrada al Poble Espanyol, dins un gran desvessall de tipisme, un paleta aragonès engegà, amb aquella sana intenció que és de suposar, la següent cobla:

*Si al grito de «Viva España!»
alguno hay q e no responde,
si es hombre, no es español,
y si es español, no es hombre!*

Un andalús molt castís cuità, però, a fer de diplomàtic:

—Cáyese er arañá, que nos va a aguá la suaré!

Demon's-Lázaro

L'altre dissabte, al Casinet de Baix, de Sitges, havien organitzat una funció teatral benèfica a base de la *Marina* cantada per Hipòlit Lázaro.

Donava la casualitat que al Casinet de Dalt ja feia temps que tenien contractat per al mateix dia i hora el Demon's Jazz, el qual, a desgrat de les múltiples pressions que se li feren, no volgué ajornar la data de les seves execucions.

Els del Casinet de Baix confiaven, però, guanyar la batalla, creient que, ultra la motivació filantròpica, comptaven amb els pinyols de l'Hipòlit, esdevingut popularíssim entre la gent de mar i la colònia. Amb tot, la realitat fou ben bé una altra: el Casinet de Dalt s'omplí i al de Baix tan sols hi havia mitja entrada.

Un intel·lectual de la població volgué justificar el fet:

—No sé de què us estranyeu. Som a Sitges o a Oberammergau?

La III Setmana Cultural

Valenciana

Els congressistes de la III Setmana Cultural Valenciana són a Castelló, on s'acaba de celebrar l'acte d'obertura. Després dels parlaments de sempre, visiten l'Ajuntament i la Diputació, amb les consegüents fotografies, i, acompanyats del president de la Diputació i batlle accidental, van al Museu.

Recorren algunes sales; fotos, converses i rialles. Tothom està content. En això, el president del Centre d'Actuació Valenciana, Antoni Borri Rico, es posa al davant d'un quadre i l'observa atentament. Al costat hi ha un nu de dona ple de color. Ell no se n'ha adonat, però el coix Selma (president de la Diputació) se li acostà i li diu a cau d'orella:

—Vaja, ja sap vostè on es posa, eh? Això és el millor.

Completament Setmana Cultural!

CONTINENTAL

Clarís, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates innarrugables
Pijamas a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALSTALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5 i 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA
EN LLIBRES RATLLATS, DE
LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN-
QUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA
I ECONOMIA EN ELS ENCA-
RREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA
DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

La mobilització estival de la infància ciutadana

FA JUST ARA VINT-I-VUIT ANYS

Fa just ara vint-i-vuit anys que començà la mobilització estival de la infància ciutadana. De temps que el *mens sana in corpore sano* era com una mena d'obsessió. L'espectacle de les multituds infantils, de

Heus ací el dilema trágic. Què era pitjor per a l'infant de començos de segle: el carrer, la llar, l'escola? No hi havia diferència: al carrer, tots els perills de la via pública, la intoxicació de l'aire podria per manca de sol i sobra d'humitat; a la llar, la promiscuitat, l'amuntegament, la insufi-

Sortida d'una Colònia directament per al lloc de sojorn

pauperades, escrofules, provocava sovint indignacions literàries en les quals mai no mancava l'aforisme llatí. Les escoles de Barcelona eren insuficients, dolentes; algunes, infectes. Infants, mestresses i mestres les deixaven com si els alliberessin d'un malson. Els temes de la cultura i de l'educació física eren amplemunt tractats en revistes, diaris i conferències. Es parlava de Pestalozzi, Concepción Arenal, Montessori, Horace Mann, Harris, Bergmann. Les comparacions amb Alemanya, Suècia, Suïssa, Austràlia, Nordamèrica i altres països arribaven a fer angúnia. S'estava, però, formant un estat d'opinió que no tardaria a cristallitzar en quelcom de pràctic, en projectes de gran transcendència que havien d'apassionar profundament la ciutat, que enfrontarien dues tendències aparentment irreductibles.

L'any 1906, uns homes que tenien també la preocupació de l'ensenyament general, especialment de l'educació física de la infància, dugueren a l'Ajuntament un pla de Colònies Escolars. Aquell mateix estiu començà la benfactors obra de les Colònies; en foren establertes sis, tres de noies i tres de nois, que passaren el mes d'agost a Collbató, Sant Celoni, Llinars del Vallès, Sant Feliu de Codines, Caldes de Montbui i Vilassar de Mar. Cada colònia constava de 20 places; en conjunt, 120 infants i 15.000 pessetes despeses. Els resultats foren magnífics.

La iniciació era modesta, podia dir-se que es tractava d'un assaig. L'impuls, amb tot, estava donat. Les Colònies, emperes per barcelonins de cor, per homes apassionats, anirien fent la seva via. Dos anys més tard, el 1908, seria presentat el Pressupost Extraordinari de Cultura, que dividiria de moment els ciutadans, però gràcies al qual, vint-i-sis anys després, reconixerem que aquell Pressupost, la vehemència d'aquells moments, han tingut la superba eclosió de l'obra realitzada fins ara.

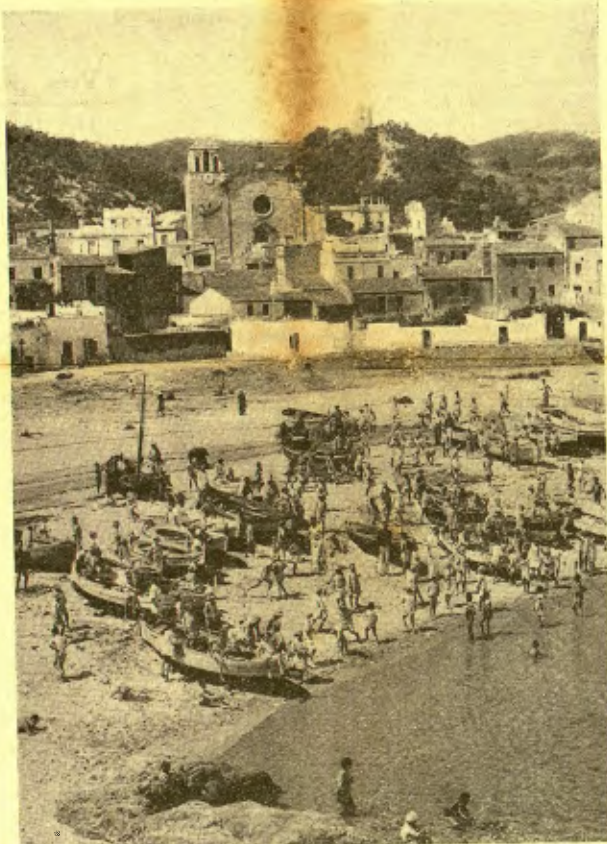
EL CARRER O LA LLAR?

Per sobre de tot, prescindint de particularismes, d'irreductibilitats de clan, Barcelona havia de seguir les orientacions modernes de l'escola en la formació integral del noi; l'educació física no podia ni devia negligir-se; l'home intel·lectual i moral havia d'ésser el centre de l'esperit del demà; però l'home fort i sa exigia també certa llei de preferències.

Què era pitjor per al noi del 1906, el carrer, la llar o l'escola? D'una manera total, la nostra ciutat no ha patit mai els amuntegaments urbans de moltes altres. Sant Andreu ha estat sempre edificat amb cases baixes, carrers assolellats; també Horta; tot Sant Martí (exceptuada la limitada zona del Clot) ha tingut molts espais lliures; Gràcia tampoc ha tingut condicions del tot dolentes; Les Corts, tampoc; Sants i Hostafrancs, d'estructura semblant a Sant Martí. La infància de tots aquests barris, mal que mal, tenia aire i sol al carrer, encara que no sempre tingués el suficient a la llar i menys a l'escola.

El problema angixós no era, tanmateix, el cinturó de la ciutat, sinó la ciutat vella. A la dreta del casc, dues zones ben delimitades: una situada entre el carrer del Consolat, Santa Maria-Born, carrer del Comerç, Pablo Iglesias (Princesa) i Laietana; altra, carrer del Comerç, Saló de García Hernández, Alt de Sant Pere, Laietana, Pablo Iglesias. Les dues zones tenen nombrosos carrers en els quals el sol només entra al bo de l'estiu, en caure verticalment com plom fos. A l'esquerra de la ciutat, des de Santa Madrona, pujant pels carrers de Montserrat, Guàrdia, Est, Mendizábal, Cervelló, Xuclà, Ramalleres, Tallers, decantant a Vallbona, fins a la Ronda de Sant Antoni, Rondes avall, fins a Santa Madrona altra vegada, tot és igual o pitjor que a la banda dreta.

ciència de lloc; a l'escola, la insuficiència i l'amuntegament. Tot era pitjor. Un estudi fet sobre 100 nois de distintes escoles públiques donà aquest resultat: nois sans, 8; infeccions tuberculosos diverses, 70; constitucions anormals, 15; altres afeccions, 7...

Tossa de Mar: Els nens de la Colònia «Turissan» entre les barques i els pescadors

LA BATALLA GUANYADA

Com hem dit abans, l'any 1908 fou presentat a l'Ajuntament el titulat Pressupost de Cultura, el qual era aprovat el dia 10 de febrer. Votaren en pro, Albert Bastar-

Calafell: Els escolars de Vilamar a l'ombra de la pineda

das, Pere Badia, J. Borrell i Sol, Josep Oliva, Antoni Marsà, Guillem López, Josep Rogent, Francesc Layret, F. Puig i Alfonso, L. Duran i Ventosa, Francesc Magriñà, Josep Rovira, Narcís Fuster, Pasqual Payà, Joaquim Giral, J. Vila Moliné, A. Fargas de la Flor, Joan Batlle, Enric Nello, Ramon Palau, L. Zurdo de Olivares, Pere Galí, Pere Rahola, Francesc Esteve, Jesús Pinilla i Santiago Valentí i Camp. Votaren en contra, Jaume Moré, Salvador Roca, Ferran de Sagarra, Narcís Pla i Deniel, Artur Giménez, Josep Nubiola

i Domènec Joan Sanllehy, que presidia. Havia començat la batalla.

L'Església es creia ofesa. Era inútil que homes de reconeguda religiositat haguessin votat el Pressupost, estimant que amb el projecte no es farien els sentiments religiosos de ningú. No suposava res que en el projecte es digués literalment: «Es que un ensenyament donat en aquests termes pot contenir elements contraris a la religió catòlica? En tal cas la fórmula no respondria al propòsit dels seus autors, ja que aquests clarament manifesten que no desitgen allunyar de les noves Escoles cap ciutadà de Barcelona. Podrà afirmar-se que un ensenyament totalment religiós és millor des del punt d'albir confessional, però des del moment que han d'admetre's en les Escoles nois pertanyents a famílies que no combreguen en el gremi de la religió catòlica, és indubtable que no pot arribar-se a una més respectuosa tolerància de les creences de tots.» No hi valien pas raons! Era ben bé perdre el temps parlar de tolerància al Comitè de Defensa Social!

Fou oberta una informació pública, a la qual concorregueren entitats polítiques, culturals, religioses, de tota mena, les unes defensant el Pressupost, les altres presentant-lo com una heregia. El dia 12 d'abril els protestataris donaren un míting al Tívoli; el dia 19 del mateix mes, un altre al Frontó Comtal, organitzat per la Junta Diocesana, al qual s'adherí tota la resta de les desferres caciquils de Catalunya i la meitat dels homes representatius de la Lliga. El dia 5 de maig, l'alcalde Sanllehy suspensia la Base cinquena del Pressupost i abandonava immediatament l'Alcaldia, que ocupà Albert Bastardas; el Municipi protestà seguidament de la suspensió de la dita Base. Dos dies abans, els diputats a Corts senyors Carner, Vallès i Ribot, Hurtado, Junoy, Torras Sampol, Rodés, Coromines i J. Moles, amb les adhesions dels diputats absents E. Calvet, Marial i Salvatella, es posaven a la disposició de l'alcalde de la ciutat, senyor Bastardas, per defensar el Pressupost. Articles de diaris i revistes, discursos i pastorals tenien un to encès de combat que engrescava tothom. El dia 18 de maig es féu el Míting de la Tolerància al Tívoli, organitzat per entitats obreres i populars de la ciutat. Els recursos presentats contra el Pressupost eren rebutjats. Finalment, però, les dretes que intriguaven desesperadament a Madrid, es sortiren amb la seva: l'autoritat governativa suspengué el Pressupost Extraordinari de Cultura, el dia 25 de febrer de 1909. Les dretes havien guanyat aquell encontre, però vint-i-sis anys després Barcelona guanyava la batalla en tota la línia. Vegeu arreu la superba florida de Grups Escolars, d'institucions com: Colònies Escolars d'Estiu; Escola de Mar; Banys de Mar; Vilamar, de Calafell; Can Puig, de la Rabassada; Colònia Permanent de Berga; Colònies Permanents de Martorelles i del Tibidabo; Escoles de Bosc, de Montjuïc i del Guinardó; Escoles de Vilanova, de Vallvidrera; Colònies d'aprenents.

LA MOBILITZACIÓ DE LA INFÀNCIA

Ara podem comprendre per què és possible l'esplèndida mobilització de la infància ciutadana, cada any, en arribar els mesos de juliol i agost. Recordem aquella primera xifra de l'any 1906: sis colònies de 20 places cada una, o sigui 120 infants. Ara, enguany, 2.807 infants a Colònies Escolars d'Estiu; 1.865 colons, a Semicolònies; 500 infants a la Semicolònia Escola de Mar; 550 escolars a les Colònies Permanents; Banys de Mar, 6.000 infants. Prop de 12.000 criatures que beneficiaran de l'organització estival del nostre Ajuntament. Aquells 12 infants requerien 12 professors i una oficina incipient, integrada en la Comissió de Governació; avui, especialment durant l'estiu, han de mobilitzar-se més de 200 mestresses i mestres, amb nombrosos directors. Un creixent nombre d'auxiliars per als serveis de taula, cuina, rentat de roba, serveis generals de Colònies, Semicolònies i Colònies permanents; banystes i auxiliars de platja per als Banys de Mar; servei de recollida i retorn dels concurrents

L'APERITIV

Sobre els cognoms. — No fa pas molts dies que vaig rebre la visita d'un desconegut el qual desitjava parlar-me d'uns propòsits perfectament respectables. Aquest desconegut em féu passar la seva targeta, i en llegir-la em vaig quedar una mica parat; el visitant es deia dos cognoms d'un grotesc pujadíssim, gairebé mal sonant, per no dir indecent del tot. Als dos cognoms s'hi afegia un nom de pila d'aquells que un padri mal intencionat només pot posar a una criatura per fer-li la guita durant tota la vida. El visitant era un senyor correctíssim, d'una serietat i d'una bona educació envejables, i del seu vestit, de la seva figura i manera d'enraonar no se'n desprenguia altra cosa que distinció i respecte.

La visita d'aquest bon senyor em va fer pensar una vegada més sobre aquesta qüestió fatal i humaníssima dels cognoms que portem i que representen la inesborrable classificació familiar de cadascú de nosaltres. Chesterton diu que no hi ha escola de la vida més forta que la família. Aquella manera vivíssima i directa amb què Chesterton diu les coses, ens presenta un infant que cau per la xemeïa d'una casa i es troba enmig d'una societat exòtica, heterogènia i irreductible que és la seva pròpia família: els pares, els avis, les ties, els germans, les criades, els gossos, els gats, etcètera; i amb tots aquests éssers, el nou caigut per la xemeïa ha de créixer, ha de barallar-se, ha de plorar, ha d'estimar, ha de riure, ha de lluitar amb el mal geni, amb la ignorància, amb la poca-solta, etcètera, etc. Chesterton oblida que a aquest nou caigut per la xemeïa, a més a més de totes aquestes desgràcies, li marcaran l'esquena amb un nom, que és el cognom familiar, que no se'l podrà treure mai més de sobre, i servirà per distingir-lo dels seus semblants, a estudi, i després a la milícia, a la clerecia, a la burocràcia, o a la presó o allà on sigui, fins arribar a l'esquela mortuòria, que és allà on s'acostuma a gastar més luxe i més detall de noms i de cognoms, perquè l'esquela mortuòria és el pòstum badall de la vanitat humana.

Una cosa fàcil d'observar és aquella mena de satisfacció que tots nosaltres tenim pel nostre cognom; si no fos així, és gairebé segur que no podríem viure, perquè entre els cognoms hi ha de tot i la comicitat de certs cognoms ultrapassa les imaginacions més treballades. Jo vaig conèixer fa anys a Madrid un senyor que es deia Panparacuatro y Bollos; alguna vegada que explico aquests dos cognoms, els que m'escolten no ho volen creure, i es pensen que és una facècia inventada per mi, i resulta que aquests cognoms eren autèntics i que aquestes coses no es poden inventar. A Barcelona hi havia una famosa copisteria al carrer de les Magdalenes; l'amo d'aquesta copisteria era un senyor que es deia Deogràcies Claveguera. Una vegada don Raimon d'Abadal li va insinuar el convenient que li fóra substituir el seu cognom de Claveguera pel cognom matern, però el senyor Claveguera, una mica escèptic, li contestà: «Veurà, don Raimon, és que de segon cognom em dic Ninot.»

El que passa amb els cognoms és que moltes vegades cauen damunt de la persona com una mena de sarcasme. Jo recordo que quan era un xaval, venia a casa meua un pobre home ex-mestre d'estudi, a demanar de tant en tant alguna americana vella o algun barret fora d'ús; aquest pobre home es deia Magí Valent i Tivat, i puc afirmar que era arrugat i tristíssim com un cigrò i tenia una veueta dolça i tremoladissa com el cant de la cadenera.

No hi ha dubte que hi ha cognoms impossibles, que són una mena d'handicap per poder fer alguna cosa útil en aquest món, i perquè la gent que passa pel carrer es pugui pendre seriosament els desgraciats que duen aquests cognoms, però malgrat això hi ha un legítim orgull, fins a voler guarnir d'històries glorioses els cognoms més desarrapats. Des de Barret a Sabata, totes les peces de vestir serveixen de cognom, tots els animals de la creació — una vegada vaig trobar un document signat per un Lluís Porc —, tots els estris de les arts i els oficis, tot allò que serveix per encarrar-se amb la terra i el mar; els cognoms no s'acaben mai i la seva insospitada comicitat és infinita.

Els pobres que duem el nostre cognom arribem a avesar-nos-hi tant, l'hem dit i repetit tantes vegades des del primer cop que ens el varen preguntar a estudi i va causar un moment de barrila en la fresca crueltat dels nostres companys, que no podem veure-hi altra cosa que el nostre cognom, i si no ens n'acotentem és perquè no volem.

De tant en tant, però, es troben raríssimes espècies que tenen de llur cognom una idea filosòfica al marge de les vanitats humanes. Hi ha cognoms com Valls, Puig, Vila, Vidal, Comes, molt estesos a Catalunya; un altre d'aquests cognoms és Sala. Des dels famosíssim bandoler Joan Sala i Serrallonga fins al senyor Alfonso Sala marqués d'Egara i prohom de la dictadura, a Catalunya hi ha infinits Sala, estesos entre tots els estaments. Doncs bé, una vegada un amic meu va rebre la visita d'un senyor, i en preguntar-li la minyona la seva gràcia, aquest senyor va quedar una punta indecis, va arronçar les espatlles i amb una veu de les més desolades i les més grises contestà: «Digui-li que hi ha un tal Sala...»

JOSEP MARIA DE SAGARRA

EXCURSIÓ EN AUTOCAR PULLMAN

Suïssa, Els Llacs i Els Alps

Nîmes, Ginebra, Lausanne, Berna, Lucerna, Interlaken, la Jungfrau, Montreux, Aix-les-Bains, Avinyó i Beziers.

Del 12 al 19 d'agost: Pessetes 475
TOT COMPRES

VIATGES CATALONIA

RAMBLA DELS ESTUDIS, 12 - TELÈFON 24774

SI ES ELÈCTRIC I DEL VOSTRE AUTOMÒBIL

us el repararan aviat i bé, al

GARATGE ELÈCTRIC

CARRER MOIA, 618 (Anbuu i Diagonal)

PERE CASALS

(Acaba a la pàg. 8, col. 1)

EL CINEMA

ELS GRANS FILMS

«Eskimo» de Van Dyke

Ens plau assenyalar ja des d'ara la màxima qualitat del film de S. Van Dyke, *Eskimo*, que s'estrenarà a Barcelona la temporada vinent. Un film amb el qual el seu autor ha vingut a reconquistar aquell prestigi tan ben guanyat amb *Ombres blanques* i que algunes produccions ulteriors havien fet empal·lidir. Diguem-ho sense ombra de vacil·lació, *Eskimo* és una obra de pri-

arpo al capità i es refugia a l'interior, on és perseguit amb una tenacitat digna de millors empreses per la policia muntada del Canadà. Atrapat a la fi, empresonat, aconsegueix evadir-se i salvar-se definitivament saltant damunt d'un bloc de gel que, arrossegat pels corrents del desglaç, fa ruta cap avall amb un destí imprevis, i és amb aquest interrogant que deixa la solució a

Mala invoca els esperits (Del film «Eskimo»)

mera classe, un d'aquells films dignes de perdurar per tal com té un valor definitiu i permanent.

En ell, igualment que en el seu film, avui ja clàssic, sobre els mars del Sud, Van Dyke s'ha encarat amb *primitius*, per bé que d'una idiosincràsia totalment diferent. Ací, també com allí, són els blancs, els civilitzats, els que porten l'element de tragèdia, i una bona part del film sembla jugar-se a base d'aquesta incompatibilitat entre dos tipus de cultura. També, encara, l'autor ha volgut presentar-nos el *primitiu* sota aquell caire roussonnià que era el màxim atractiu poètic d'*Ombres blanques*. Altrament, no sabríem portar més enllà aquest paral·lelisme. Potser podríem dir, amb moltes possibilitats d'encertar, que en *Eskimo* l'element realista és molt més marcat que en *Ombres blanques*. Sens dubte que hi havia molt de reconstrucció en *Ombres blanques*, i tampoc no podem oblidar que la protagonista era de Hollywood.

En canvi, en *Eskimo* la veritat física i moral hi és molt més acusada i l'obra sembla concebuda amb una mentalitat més científica i per tant menys romàntica.

Efectivament, *Eskimo* és, abans que tot, un document. Ve a ésser un document etnogràfic i de sociologia comparada de gran interès. Tot hi és supeditat a aquest interès, i és així que l'anècdota no sembla justificar-s'hi sinó en funció del document. Van Dyke, per donar-nos les seves anotacions fotogràfiques sobre les poblacions dels esquimals instal·lades al nord del continent americà, ha hagut d'imaginar un protagonista i bastir una anècdota; però no solament ha fet tot això amb una discreció exemplar, sinó que a més a més amb l'anècdota imaginada, gràcies a multiplicar i diversificar les situacions, ha aconseguit presentar, sota una gran variació de facetes, la vida dels esquimals, característica que explica l'amenitat i l'interès del film.

El protagonista, Mala, és un expert caçador que un dia, mal inspirat, marxa cap al Sud a la recerca d'alguns vaixells on poder mercaderar unes pells i obtenir així un rifle, que és una cosa que li fa molta il·lusió. Es allí, acampant prop del vaixell, que la dona de Mala és raptada pel capità del vaixell i, per major dissort, morta involuntàriament per dos tripulants que en la fosca de la nit le confonen amb una bèstia de caça. L'endemà, Mala es venja clavant un

gust de l'espectador, que Van Dyke ha clos el seu film.

Llevat dels actors que fan de policia, tots els altres intèrprets són naturals del país. La pel·lícula descabellada davant de nosaltres una successió de paisatges polars d'una bellesa austera, ensems que d'una gran qualitat fotogràfica. Es en aquest marc de formes estranyes sempre blanques, que la vida dura i primària de l'esquimal ens és revelada sota els seus trets més pintorescos. Des de la forma de besar fins a les curioses creences mítiques, passant per l'espectacle dels treballs i dels jocs, és tota la vida d'una tribu perduda enmig de les solituds glaçades del Cercle Polar el que *Eskimo* ens revela dins les formes més estrictes del discurs cinematogràfic. Van Dyke és efectivament un home que ni enmig de l'engrescament pel document no s'oblida de la sintaxi cinematogràfica ni de l'amenitat que tot film ha de comportar.

Van Dyke ha sabut donar-nos d'una fàcil tangible la impressió de tot el que hi ha d'incompatible, de recíproca incomprensió, entre dos codis morals, la moral de l'esquimal i la noció del dret i de la justícia que mou la policia del Canadà. La mansuetud patètica de l'esquimal que sofreix desesperat una persecució els motius de la qual ell és incapaç de comprendre, il·lustra d'una manera concreta tot el tràgic inclòs en aquesta interferència de dues concepcions morals tallades amb una mesura diferent. Quan Mala, perseguit pels remordiments, després d'invocar els esperits canvia de nom, convençut de bona fe que amb un nom nou pot eludir la paternitat del seu crim, ens dóna també un exemple sorprenent d'aquesta lògica de la participació que Lévy-Bruhl ha estudiat d'una manera tan penetrant entre els primitius.

Els indígenes parlen en el film en llur idioma nadiu i creiem que la cinta serà presentada a Barcelona en una còpia en la qual no s'haurà comès l'estupidesa de doblar l'esquimal en espanyol. La còpia que hem vist i oït duia rètols en anglès i espanyol i en espanyol sol.

Ens hem de felicitar que en el cinema americà sigui possible portar a cap una obra com *Eskimo*, tan seriosa, feta sense la mínima concessió comercial i pensada amb una austeritat que no deixa res a desitjar.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Cinema Amateur

Constituida ja oficialment la Federació Catalana de Cinema Amateur, tingué lloc dissabte l'Assemblea de delegats de les entitats que la componen.

Foren elegides les següents entitats per a ocupar els càrrecs a la Junta Directiva:

Presidència, Associació de Cinema Amateur de Barcelona; Vice-presidència, Centre Excursionista del Vallès, de Sabadell; Secretaria, Amics de les Arts de Terrassa; Vocals, Cinemàtic Club Amateur de Barcelona i Associació de Cinema Amateur de Mataró.

Aquestes entitats delegaran la seva representació als senyors que formaran la Junta, els quals aquesta mateixa setmana pendran ja possessió de llurs respectius càrrecs.

Dintre breus dies es donaran a conèixer les bases que regiran per a la celebració del Primer Concurs Nacional de Cinema Amateur, a la Sala Studium, el pròxim març. Per aquest concurs han estat oferts valuosos premis i es disputarà un magnífic trofeu que serà adjudicat a la millor entitat classificada.

Organitzada per la Federació i la revista *Brisas*, de Palma, es celebrarà el dia 8 del corrent en aquella ciutat una sessió de cinema amateur en la qual es projectaran diferents films produïts pels nostres amateurs.

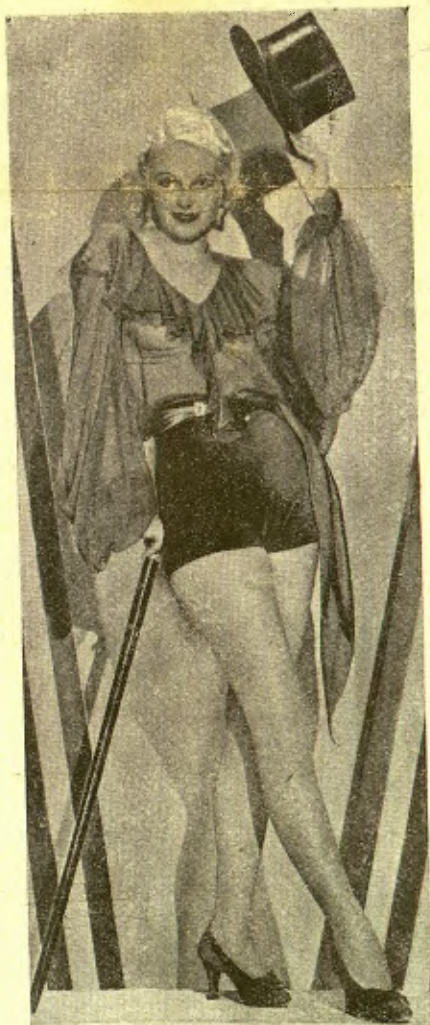
Una nova sèrie de Disney

Després de l'èxit universal dels films de dibuixos animats, i, entre aquests, les meravelloses *Silly Symphonies* en colors de Walt Disney, el popular creador de Mickey està treballant actualment en un melodrama detectivesc, que, a jutjar pel títol, deu passar en el món de les bestioles.

El retorn de Glòria Swanson

Glòria Swanson farà la seva reaparició a la pantalla en la nova producció d'Erich Pommer, *Música en els aires*. En el repartiment d'aquest film figuren també John Boles, Douglas Montgomery, Al Shean, Hobart Bosworth i Joe Cawthorn.

El segon paper femení anirà a càrrec de

June Vlasak

June Vlasak, que fins ara no havia fet cap paper important i era una noia més dels centenars de què disposen les cases americanes. Però segurament perquè els directors li han vist disposicions, l'han feta estudiar a la Beverley Hills High School i la Fox espera fer-ne una ingènua de gran classe.

La vida de Chopin

Als estudis Tobis, de Johnnithal, ha començat a rodar-se un *Chopin*, sota la direcció de Geza von Bolvary. Els diàlegs de la versió francesa han estat escrits per Jacques Natanson, i en el repartiment figuren Jean Servais, Lucienne Lemarchand, Jeannine Crispin i Marc Valbel.

S'havia dit que el protagonista, en la versió francesa, fóra Pierre Blanchard, però no hem vist pas el seu nom enlloc del repartiment.

Van Dongen opina

Un dia, el conegut pintor Van Dongen va trobar una col·laboradora d'una revista cinematogràfica francesa.

—D'on veniu?—li va preguntar.

—D'interviuar una *star* francesa.

—I ara! N'hi ha, de debò? Es curiós...

La periodista, volent aprofitar l'ocasió de poder interrogar una personalitat tan coneguda com Van Dongen, preguntà:

—Segons la vostra opinió, quina és la qualitat primordial que ha de tenir una dona per a fer cinema?

Van Dongen somrigué, i després respongué seriosament:

—Ésser capitalista!

El cinema a Txecoslovàquia

L'extraordinari desenrotllament de la producció cinematogràfica que es manifesta a Txecoslovàquia en els darrers tres anys, descansa, en primer lloc, en l'afició del poble envers aquest art, palesada pel gran nombre de locals de projecció.

A part Suècia, Bèlgica i Àustria, Txecoslovàquia ocupa actualment el primer lloc d'Europa en l'estadística de cinemes. En efecte, hi ha un local per cada 7,500 habitants, mentre que a Espanya la proporció

mercat nacional i es fa valer també a l'estranger.

En la producció europea, Txecoslovàquia ocupa el cinquè lloc. Són al davant seu, Alemanya, Rússia, França i Anglaterra.

La producció txecoslovaca, molt ben organitzada, està concentrada en la Societat AB, la qual disposa, a Barrandov, prop de Praga, d'uns moderníssims tallers.

L'any passat, aquesta societat rodà vint-i-vuit pel·lícules, entre altres *El Cant de la*

Emil Polest i Ota Horáková en «La núvia venuda» (Innemann, director; música de Smetana)

és de 1 per 9,100; a Anglaterra, 1 per 9,700; a Itàlia, 1 per més de 10,000; a França i Alemanya, 1 per 13,000.

A Praga, en 1932, hi havia 191 cinemes, 14 de muts i 87 de sonors. Aquests establiments tenen en total 56,443 places —hi ha 37 sales de més de 600 places— i en la majoria —76— les representacions tenen lloc diàriament.

Només una petita part dels cinemes pertany a empreses que s'hi vulguin lucrar; la majoria són explotats per les societats gimnàstiques —714 de 1,493 que es comptaven en 1929—, filantròpiques, escolars i culturals; un cert nombre de sales són explotades pels mateixos municipis.

Amb el nombre de cinemes està en relació el consum de pel·lícules. La importació de films estrangers, per bé que sotmesa a la contingència, és força elevada. El contingent de l'any passat fou de 180 pel·lícules i se n'importaren 162, de les quals, 80 procedents d'Alemanya, 26 de França i 20 dels Estats Units.

Les pel·lícules són importades generalment per les cases llogadores nacionals; solament una petita part arriba per mitjà de les sucursals de les cases estrangeres.

L'import dels drets de monopoli pagats per les pel·lícules estrangeres fou, en 1931, de 110 milions de corones txecoslovaques; l'any següent, baixava a 25 milions.

Perquè el fet més remarcable de la cinematografia txecoslovaca és la producció nacional, la qual marca un ascens molt notable en aquests darrers anys.

En efecte, el nombre de pel·lícules rodades en els tallers del país ha crescut, de 7 en 1930, a 21 en 1931, a 28 en 1932 i a 35 en 1933.

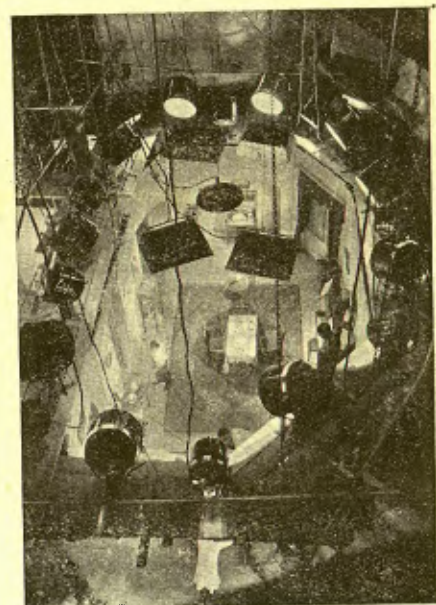
El rodatge d'una pel·lícula ve a costar de 600 a 800,000 corones, però el d'un gran film assoleix els 4 milions de corones —1.212,000 pessetes, al canvi actual—. La producció és encoratjada i protegida pel govern, que contribueix a cada film amb 100,000 corones —unes 30,000 pessetes—, obtingudes dels drets d'importació de les pel·lícules estrangeres, a les quals s'aplica un contingent de cinc d'aquestes per cada una de nacional.

Malgrat aquesta protecció, la producció ha decaigut aquest any, degut a la manca de crèdit bancari; el capital particular no s'inclina a esmerçar-se en empreses productores de films. El descens de la producció nacional portarà forçosament a la conseqüència la disminució de la importació estrangera, si el govern no augmenta la proporció permesa fixant-la almenys en set o vuit films estrangers per cada un de nacional, com ho demanen les cases americanes. Naturalment, les dificultats financeres no podran deixar de tenir una influència desfavorable sobre la qualitat de les cintes i els cinemes es ressentiran de l'escassetat de bon material, sia nacional, sia estranger.

No obstant, la cinematografia txecoslovaca té tan excel·lents condicions tècniques, artístiques i publicitàries, que domina el

Terra, Vida de gos, Extasi, L'Inspector, La Finestreta, etc.

Entre els més cèlebres directors txecoslovaques hi ha Innemann (al qual es deuen: *Els homes de l'off-side*, *El professor ideal*, *Mac Fric*, *Vida de gos*, *Machaly*, *Extasi*, *Erotikon*, *Kmansky*, *La carrera de Pau Chamrda*), Slavinsky i Anton.

Els tallers de l'AB a Barrandov

Anny Ondra és txecoslovaca, però ha treballat sobretot per a cases alemanyes. Dintre el país són popularíssims Burian, Plachta i Hug Hass.

No podríem acabar sense esmentar algunes notables pel·lícules documentals produïdes a Txecoslovàquia, d'assumptes trets de les ciències naturals, com *Ulehlá*; de l'arquitectura local, com *El castell de Praga*, de Hackenschmidt; de les escenes d'Eslovàquia, d'alt interès etnogràfic, com *El Cant de la Terra*, de Plicka.

Si no pel seu volum de producció, per la perfecció tècnica i artística, la cinematografia txecoslovaca mereix l'atenció de tots els amics del cinema.

D. V. KYBAL
Ex-ministre de Txecoslovàquia
a Madrid

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Viatge en autocar Pullman a Suïssa, Alemanya, Itàlia i França amb motiu de la Passió a OBERAMMERGAU

Dotze dies de delicioses vacances per 720 pessetes tot comprès
Pròxima sortida: 17 d'agost - Ultims dies d'inscripció

Excursió al llac Balaton, Budapest i Viena amb motiu de les solemnes FESTES NACIONALS en memòria de Sant Esteve, primer monarca hongarès, que es celebraran el 20 d'agost de 1934

17 dies de viatges. Tren i vapors pel Danubi. Preu ptes. 1.400

Pròxima sortida: 12 d'agost de 1934

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Tel.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Teléfono 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MAN-GANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUI-FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

EL TEATRE

Sobre el teatre català

Crisi del teatre? Asseguren que existeix. Però què voleu que us digui... Parlem-ne, si us plau, de la famosa crisi. En plena canícula, quan fa una xafogor insuportable i només s'està bé a l'aire lliure, aquí, a Barcelona, dos teatres s'omplen cada dia de gom a gom. A l'un, el Romea, una obra dels senyors Quintero i Guillén, *La Marquesona*, s'ha representat cent vint vegades. Dues altres peces dels mateixos autors, *Los caballeros* i *Mayo y Abril*, han arribat a les cinquanta representacions. I al moment en què escrivim aquestes ratlles, la gent no sembla pas tenir gaires ganes de desertar la vella sala del carrer de l'Hospital. A l'altre, l'Espanyol, una obra del valencià Enric Beltran, *Ratolins de casa rica*, ha ultrapassat el mig centenar de representacions. Una altra comèdia del mateix autor, *Amparo, la sabatera*, va en camí de superar el triomf de l'anterior. El secret d'aquests èxits? Acarem-nos amb els elements que han sabut fabricar-los: autors, actors, empresaris.

Autors. Quintero i Guillén i Enric Beltran no volen saber res de mirories. Volen fer un teatre eminentment popular. Volen que llurs obres siguin aplaudides pel major nombre possible d'espectadors. Ens sembla que no hi ha res a dir. Tots els autors, fins els més selectes, es queixen quan el públic no omple els locals en els quals es representen llurs obres. El cinema, fins el més digne, no oblidia mai que és una indústria, i cerca amb avidesa l'acceptació universal. Ens sembla, doncs, que no cal criticar l'esforç que fan Quintero i Guillén i Enric Beltran per a guanyar-se l'admiraació del gros públic. Ni combatre'ls perquè escriuen descaradament de cara a la massa.

Què vol aquest públic popular? Vol un teatre que el diverteixi i l'emocioni. És a dir, una hàbil dosificació de còmic i sentimental. I vol un teatre realista. Aquest públic popular no està per somnis ni fantasies. Si li presenten un àngel o una sirena, ho rebutjarà, tot i dient que no existeix, que no ho ha vist mai. Aquest teatre realista ha d'ésser, doncs, pintura d'animes, pintura d'ambient i progressió de l'argument. Per tal de reeixir la pintura d'animes i d'ambient, per tal que aquesta doble pintura tingui un fons de veritat i d'humanitat, cal tenir tanta intel·ligència com sensibilitat i ésser un esperit observador. Per tal de reeixir la progressió de l'argument cal tenir habilitat teatral: sentit del teatre i un ofici segur.

Quintero i Guillén i Enric Beltran posseeixen aquestes qualitats. Saben pintar les ànimes. La cantant de *La Marquesona*, el metge i la metgessa de *Mayo y Abril*, l'avi de *Ratolins de casa rica*, el vell verd i la mare, de la cupletista d'*Amparo, la sabatera*, caràcters dibuixats amb mà mestra, confirmen les nostres afirmacions. Saben pintar l'ambient. L'atmosfera andalusista reconstruïda pels primers amb tanta veritat com color i pintoesc. L'atmosfera valenciana és reproduïda pel segon amb una gràcia remarcable. I tenen una gran habilitat teatral. Habilitat molt intel·ligent, la dels primers. Purament intuitiva, la del segon. Quintero i Guillén i Enric Beltran saben distreure i commoure. Saben alternar amb malícia el còmic i el sentimental. Són mestres en la manipulació de mutis irresistibles, *latiguillos* enlluernadors, finals d'acte espectaculars. (No oblideu que fan un teatre popular.) Llur teatre és simple, lineal, primari si voleu, directe, fresc, espontani i, com a realista que és, d'una naturalitat extraordinària. N'és tant de natural que això no seria mai tolerat aquí — assassina sense escrúpols l'idioma. Però, no és un llenguatge així d'incorrecte el que parla el poble, el poble al qual s'adreça aquesta mena de teatre, reproducció exacta de la vida?

Actors. Tots els artistes de Romea, Hertero, Bardem, Balaguer, la Cuevas, etc., alguns de l'Espanyol, Pepe Alba, la gran característica Milagros Baeza, actuen amb una naturalitat i una sinceritat, una veritat, que els deuen envejar molts dels nostres còmics. No juegen els seus papers, els viuen. I és que aquests artistes han ensopegat amb uns rols tan verídics, amb un diàleg tan viu, amb unes situacions tan espontànies, que no han de fer cap esforç per a ésser naturals. I ho són com si es

passessin pel carrer o per la galeria de casa seva.

Empresaris. Tant el de Romea com el de l'Espanyol saben a quina mena de públic van destinades les obres que posen en escena. I la gentada que mobilitzen les butaques a dues pessetes demostren que aquests empresaris tenen el sentit comercial que manca a molts dels seus col·legues.

Heus ací revelat, doncs, el secret de l'èxit d'aquest teatre, d'un teatre eminentment popular. Tal com estan avui les coses, al costat d'aquest teatre només n'hi pot viure un altre. El pol oposat. El que s'adreça a les seleccions. Un teatre inconformista i renovador, fill de la inquietud i del gust del risc, alliberat de prejudicis i de fórmules, pura experiència. Invenció poètica i no reproducció de la realitat. Però aquest teatre no s'hauria d'oferir mai a un públic corrent i orfe de preparació. S'hauria de presentar en sessions especials, com les de cinema que MIRADOR organitza, i mirant de crear un públic teatral intel·ligent com el cinematogràfic que el nostre setmanari ha creat. Presentar *La sirena varada* al Poliorama, i entre *El alcalde de Zalamea* i *El abuelo*, és un disbarat d'aquells que costen cars. Es no saber de què va. El públic del Poliorama o de l'Espanyol de Madrid no està per aquestes filigranes.

Heus ací, doncs, els dos pols teatrals. Els únics possibles avui. Per què? Provar-rem d'explicar-ho. Pot existir la fusió ideal? L'equilibri perfecte entre el teatre popular i el de minories, el teatre que agradi al poble i a l'intel·lectual? Creiem que no. Aquest teatre de terme mitjà és el carreró sense sortida en el qual es debat fa molts anys l'escena. I el que l'ha portada a l'agonia d'ara. El cinema amb millors autors i actors, amb més intel·ligència i malícia, amb mitjans tècnics considerables, ha trobat aquest punt dolç que té la virtut de ploure a tothom, savis i analfabets. Aquest punt dolç en la fabricació del qual s'entesta de manera suïcida el teatre actual. Crisi del teatre? Crisi del teatre de terme mitjà, del teatre que no és popular ni selecte, del teatre que vol agradar a tothom i no agrada a ningú. Aquest teatre, el que ara es fa a tot arreu, és el que agonitza. El cinema l'ha ferit greument. L'ha escombrat i l'ha substituït brillantment. Potser ens equivoquem. Però ens sembla que si l'escena es vol salvar ha de decantar-se francament vers el teatre netament popular, fet amb tota dignitat, naturalment, i vers el teatre de selecció. L'altre, el de terme mitjà, el cinema ens l'oferirà amb una perfecció inimitable.

Finalment, totes aquestes consideracions, llargues però necessàries, ens han portat allà on anàvem: al teatre català. Aquí, fetes les excepcions que calguin, i n'hi ha de molt importants, el teatre que fem no és figa ni raim, ni popular ni selecte. La majoria dels nostres autors no tenen gràcia ni malícia per a fer un teatre frescament popular ni inquietud i audàcia per a fer obra renovadora. L'escena catalana és el teatre de la mediocritat grisa i de la menestralia apagada.

Sembla mentida que amb un precedent tan admirable com els meravellosos sàtires de Vilanova no hàgim estat capaços de seguir aquest camí i de reeixir un teatre dignament popular. Els que ho han intentat, els Roure i companyia, no tenen gota d'intel·ligència ni de sensibilitat. No tenen bon gust. I no tan sols no tenen la picardia intel·ligent de Quintero i Guillén, sinó que no arriben ni a la sola de les sabates de l'habilitat ingènua del taxista valencià Beltran. Si llurs obres són les que s'aguanten més en el cartell, si fan la viu-viu durant l'hivern, no poden suportar la calor. Com el Comte Dràcula, amic de la nit, que fugia esparadit així que sortia el sol, les obres d'aquesta gent han d'abandonar la ciutat i refugiar-se a les *tournees* així que la calor es fa sentir una mica. Quin contrast amb les companyies actuals del Romea i de l'Espanyol que estrenen en ple estiu!

Quant al teatre de minories... Què s'ha fet aquí? Res. Perquè ens sembla que, encara que s'anuncis com a *selecte*, no cal parlar d'*El noble* i *l'hostalera*, l'obra de Ramon Vinyes, que contenia delicadeses poètiques com aquestes: «Les carns de l'hostalera xarboten com l'aigua del piló...» «...hostalera, barreja de vins, fetillera de rubins...» «...em surt a xarbot, empenant, sembla l'aigua d'unes fonts que vostès no coneixen, les de l'Hostal dels Pins. Perdonin!...» (*El noble* i *l'hostalera* fou estrenat l'estiu passat al Poliorama per la senyora Nicolau. Aquest senyor Vinyes és un dels autors predilectes d'aquesta senyora, la qual, amb la subvenció que li han regalat, podrà estrenar totes les obres selectes com aquesta que li doni la gana.) No falla. El teatre català agonitza. Si no rectifica, si els autors intel·ligents, que n'hi ha, no es decideixen per un teatre popular equilibrat amb un altre de minories, s'apagarà lamentablement. No hi seran a temps totes les subvencions oficials del món.

SEBASTIÀ GASCH

GORDÓ FORNÉS
ADVOCAT

DIVORCIS · HERÈNCIES · PLETS

Plaça de la Universitat, núm. 6, pral.

Tové i Salvador a les Rambles

Fa unes setmanes, rebia una lletra de Salvador Font des del castell de les Ardenes. Poc després Salvador Font estava recorrent les principals ciutats del Marroc francès. Ara, me l'he trobat prenent l'aperitiu a la Plaça de la Universitat.

—Cap on surts, demà?

—Un agent d'Oran voldria que tornés allà baix. Un altre de París em proposa un contracte per a Ajaccio. Un tercer em reclama a Londres. No sé, no sé...

L'optimisme i els acudits d'En Panellets, llur amic íntim, del qual, ací, no es separen gairebé mai, contribueixen a fer-los més agradables l'estada a Barcelona.

—Gran cor, aquest xicot!

Un gran cor, en efecte. Però, en general, per a Salvador Font i la seva companyia no hi ha ningú que no sigui persona de cor. Creuen que tothom és com ells. A París, quan hi són, llur casa és l'aixopluc de tots els amics necessitats.

—Salvador...

—No t'amoinis. Tot ho aranjarem. Comença per quedar-te a sopar.

Béby m'ha explicat els seus tràfecs de cuinera.

Tové Kroll, la dansarina del Folies Bergère, fent de cuinera!

—Par *amour* — diu, rient.

Filla d'una distingida família de Copenhaguen, Tové Kroll estudià, de petita, la dansa clàssica. Volia ésser actriu... Anà a París a completar la seva educació. Era alumna de la Sorbona. Al mateix temps, ballava, per guanyar-se la vida, al Folies Bergère. Parla cinc llengües. És bonica i intel·ligent.

A Copenhaguen, el jove director d'una Banca esperava el retorn de Tové Kroll per a casar-se.

El banquer es resignava a tot...

No pot veure ara els ballarins bruns i de cabell ondulat.

Béby és feliç.

Hò és d'ésser la companyia d'En Salvador Font.

Estima l'home. Admira l'artista.

—Modèstia a part, som dos dansarins de primera — confessa sovint —. I quan presentem amb Henri Catalan el trio acrobàtic, el número és ja d'una perfecció insuperable.

Ell, del seu art, en parla poc. Només es recorda que és artista, a Barcelona, en sentir algun bon disc de jazz. Les cammes, llavors, li fugen.

Sorgeixen les evocacions: —Aquestes que canten són les Boswell Sisters. Vam treballar plegats al Casino de Scheveningen.

O bé: —Lucienne Boyer! L'any passat estava amb nosaltres a l'Embassy de París.

Salvador Font, millor dit: la parella Tové i Salvador, ha alternat, arreu del món, amb les *vedettes* més famoses.

A Londres, ha ballat amb l'orquestra de Jack Payre.

A Amsterdam, ha figurat al programa del teatre Tuschinsky al costat de Jeanette Mac Donald.

De vegades...

—La tournée del Marroc — em conta Salvador — l'hem feta amb una orquestra típica argentina. Com és costum, ni era típica, ni era argentina. L'únic argentí era Bachicha, el director. Béby i jo ballàvem només valsos, tangos i rumbes. Els moros es tornaven com ximples. Quin èxit! Com t'he dit abans, un agent d'Oran voldria contractar-nos novament per a repetir la *tournee*. Amb la mateixa orquestra, però, no és fàcil que accepti.

Béby explica:

—Es va barallar.

—Res, el del bombo! — fa Salvador —. Un ganàpia de Guadalajara. Jo no sóc polític, saps? Però un dia va dir dels catalans alguna cosa que no em va ploure i es va armar una *salade*.

Béby interromp:

—Il a bien fait!

—Naturalment, dona! — afirmo jo.

—Ho veus, noi?

Això darrer ho diu Béby a Salvador en un català que, per l'accent, em fa pensar en el català del Béby clown.

JOAN TOMAS

(1) Vegi's MIRADOR del 19 de gener 1933.

Tové i Salvador cap a les Rambles

Salvador Font és el tipus del català rodamon. Agafa el tren, el vaixell o l'avió com si agafés el tramvia. Per ell no hi ha distàncies.

Com cada estiu, ha vingut a passar uns dies a la seva terra. Podria estar, avantatjament contractat, a Ostende, a Venècia, a Biarritz, a Juan-les-Pins. Torna enganyat a ésser campió mundial de ball de saló i fantasia — com ho fou en 1929 i en 1930 —, i per aquesta circumstància té més obertes que mai, aquests mesos, les portes de tots els teatres, music-halls i casinos de les platges de moda.

Però ja vaig dir de Salvador Font, en presentar-lo per primera vegada als lectors de MIRADOR (1), que és un sentimental com una casa.

—Enlloc com Castelldefels! — objecta.

Se n'anirà i ja no el veurem fins per Nadal. Per Nadal, ve també sempre.

—Per Nadal, cada ovella al seu corral.

Els torrons, Salvador Font els ha de menjar al costat de la seva mare, a Barcelona.

Barcelona!

Salvador Font pronuncia embadalit el nom de la nostra ciutat.

—La millor del món!

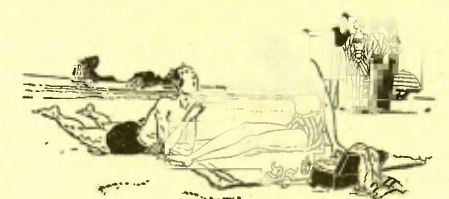
Tové Kroll, la gran dansarina danesa, la seva fidel companyia, la seva encisadora Béby, repeteix:

—La millor del món!

Si els priven a aquest parell de passejar de tant en tant per les Rambles, es moren d'enyorament.

Passejar per les Rambles és una de llurs grans il·lusions.

—Sol, arbres, flors, ocells, alegria, molta alegria! — exclama Béby.

Ell. — Sóc de molt bona família. Els meus pares han tingut nou fills.

Ella. — Si et penses que és això el que em decidirà...

(Candide, París)

—Com a novetat, acaba de sortir aquesta edició de Shakespeare...

—Té! Encara escrit?

(Marianne, París)

Teatre i patriotisme

El Comitè del Teatre, com saben els nostres lectors, ja ha decidit que la companyia de la senyora Mercè Nicolau era la que es mereixia la subvenció de 80.000 pessetes. Per tant, és un plet resolt i no val la pena d'armar a aquestes altures un debat sobre la justícia o injustícia de la concessió ni de retreure una sèrie d'anècdotes poc galdoses. Ens limitarem a lamentar que certs representants dels organismes oficials hagin intervingut en la qüestió amb una lleugeresa i frivolitat que no s'adiu amb la serietat que exigeix el prestigi dels càrrecs públics i lamentarem també que algun element del Comitè del Teatre hagi cregut que era compatible exercir una missió directiva en la companyia que ell ha contribuït a fer subvencionar.

De totes maneres, l'afer — el petit afer que aquesta famosa subvenció ha representat per al nostre món teatral — s'ha de donar per clos. En definitiva, tant la companyia de la senyora Nicolau com les altres que actuen han de treballar davant del públic i aquest serà, en darrer terme, el que podrà jutjar si el Comitè del Teatre va complir bé la seva missió.

Arà més que mai interessa a Catalunya que el seu teatre sigui una institució digna, forta i gloriosa. Nosaltres, a més del problema teatral que la crisi econòmica ha plantejat a tots els països, tenim un problema d'ordre patriòtic que hi va estretament lligat.

Es d'un interès vital per a la Catalunya renaixent disposar d'un element popular d'expansió cultural de la força i la magnitud que és el teatre. Durant molts anys, el sol fet d'escriure en català ha representat entre nosaltres una posició, una actitud, polítiques.

Cal que els nostres escriptors no creguin que pel fet de tenir l'autonomia quedïn excusats d'aquest deure. Ara més que mai, el catalanisme oficial representat per la Generalitat ha de tenir el suport d'una vasta obra cultural. No podem permetre que els ciutadans que votin per Catalunya vagin a les urnes xiulant el darrer aire de moda del mestre Alonso. Cal evitar que l'esbargiment o la mica del pa espiritual que representa el teatre de gran públic, la nostra gent hagi d'anar a cercar-lo en la literatura dels senyors Muñoz Seca i Jardiel Poncela. No. La nova Catalunya ha d'estar present a tot arreu: en les corporacions públiques, en el llibre, en el teatre, en les organitzacions esportives. Cal anar a la catalanització de tots els aspectes, de totes les activitats de la vida del país.

No ens ha d'espantar la magnitud de l'obra a complir. El destí ha volgut que correspongués a la nostra generació aquesta tasca feixuga i gloriosa. Ara més que mai, els escriptors no poden desertar del seu lloc d'honor; ara més que mai, els escriptors catalans no han d'escriure en cap altra llengua que la catalana.

En el camp del teatre tenim de lluitar, a Catalunya, amb un enemic sortosament mediocre. Per tant, l'acció és més planera. De mica en mica, però sense adormir-se en la tasca, els autors catalans ens hem de fer amos dels teatres de Barcelona. La llengua catalana ha d'envair tots els escenaris, s'ha d'imposar en tots els gèneres. Ja ha passat l'època en què el català sols era considerat apte per als més ambiciosos experiments intel·lectuals. No. En català hem de fer l'alta poesia, el llibre de ciència, el vodevil, la comèdia, el melodrama i el fulletó de la portera. Es en català que hem de conquistar els escenaris populars del Paral·lel. És en català que el nostre públic ha de trobar, vulgui's o no, totes les expressions de l'art dramàtic.

Davant les proporcions d'aquesta croada, la qüestió de la subvenció a la companyia de la senyora Nicolau queda reduïda a les proporcions modestes d'una anècdota interessant. El fracàs o l'èxit d'aquesta temporada semioficial té, però, una importància que no es pot negligir. La senyora Nicolau i els seus col·laboradors juguen alguna cosa més que una simple aventura d'empresa. Des del moment que és el país, pel conducte de les seves corporacions públiques, el que els presta un suport econòmic, s'obliguen a acceptar una responsabilitat superior a la que té normalment una formació particular de teatre. Encara que la grandiositat de l'adjectiu sembli desproporcionada, els artistes que treballaran al Poliorama tenen l'obligació de fer obra nacional. És a dir, que seria un error que creïessin que poden actuar impunement amb un esperit de clan o de penya d'amics. En principi, les portes del teatre subvencionat han d'estar obertes a tothom per un igual; cal que no oblidin que no existeixen autors de dreta ni d'esquerra, que l'única divisió admissible és la d'autors bons i dolents.

JOSEP MARIA PLANES

El món en què vivim

Programes instructius
informatius
educatius

DETALLS AVIAT

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. ■ Telèfon 17047 ■ BARCELONA

PUBLIC-CINEMA

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 5 tarda a la 1 matinala

SEIENT, UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges Fox Movietone

EMMA LA POBRA RICA
Cet'ulduid ranci comentat per E. Jardiel Poncela

NOTICIARIS FOX SONORS
Notícies de tot el món

PANORAMES DE GRÈCIA
Cafifa Mágica Movietone

AIGUES DE SANT HILARI SACALM

Hotel Martin

Obert del 1.º de juliol fins al 15 setembre

Auto diari de BARCELONA - SANT HILARI durant la temporada oficial

Informes: Boqueria, 13, primer

...

Telèfon 17953 BARCELONA

LES LLETRES

El catalanisme i la tradició catalana

Aquests són els títols de les dues obres fonamentals de les dues concepcions del nacionalisme català. La concepció modernitzant i la concepció arcaitzant. *Lo Catalanisme* és el títol de l'obra de l'Almirall i *La Tradició catalana* el títol de l'obra d'En Torres i Bages. El laic i el religiós; el maçó i el jesuïta. L'obra de l'Almirall conté les teories del catalanisme que ha triomfat aquests dies. En ella hom preconitza la unió del liberalisme amb el nacionalisme.

Valentí Almirall, per Ramon Casas

L'obra d'En Torres i Bages va triomfar durant el període de gestació del nacionalisme nostrat. Catalunya renaixia mirant endarrera.

Nosaltres, que no pensem ni podem pensar ni com l'Almirall ni com En Torres, en la nostra obra titulada *Concepte general de la Ciència catalana*, en estudiar també la tradició catalana, sostenim que l'obra d'En Torres és una resposta a l'obra de l'Almirall, perquè *La Tradició catalana* del que després va ésser bisbe de Vic és la contradicció sistemàtica de tot el que diu l'Almirall en *Lo Catalanisme*. En efecte, senyors, al nacionalisme liberal, En Torres oposa el nacionalisme tradicional. Al catalanisme aliat amb els temps moderns, oposa el catalanisme aliat amb els temps medievals. Si l'Almirall diu que la renaixença de Catalunya s'ha de fer adaptant el nostre temperament i la nostra manera d'ésser personal, cultural, política i jurídica a les lleis creades per la llibertat dels homes i dels pobles, En Torres sosté que Catalunya només pot renaixer tornant a la tradició dels principis que van fer la seva grandesa i fortaleça en aquells temps gòtics. Esborrar el passat, diu, és destruir Catalunya i treure-la del mapa. Es fer-la ésser un poble com els altres, arrencant-li l'ànima que l'aguantava. La Catalunya de l'Almirall seria el cadàver de la nostra terra.

Exactament oposada a la tesi de l'Almirall, el futur bisbe concretava la seva tesi dient que si la Catalunya medieval va triomfar perquè era cristiana, ara té necessàriament de tornar a ésser-ho, si és que vol reeixir. El cristianisme és l'arrel de la nostra tradició i de la nostra missió, diu textualment. El cristià sobreposant-se al català, esdevé el sacerdot que abans d'arribar a bisbe prega a Déu per l'ànima de la nostra terra, condemnada a l'infern per les blasfèmies de l'Almirall.

Sentades aquestes bases, En Torres proclama la missió de Catalunya que diu que és la d'encarnar i defensar el cristianisme en els temps moderns, com ho va fer en els temps passats, que és exactament la mateixa missió que el gran catalanòfil castellà Marcelino Menéndez y Pelayo assenyalava a Espanya. Parlem-ne.

Nosaltres, en l'obra esmentada titulada *Concepte general de la Ciència catalana*, fem notar que *La Tradició catalana* d'En Torres no és més que un plagiat del pensament del gloriós escriptor castellà contingut en el conjunt de la seva obra i concretament en la *Historia de las Ideas estéticas en España*.

En efecte, tots sabem que aquest gran amic de Catalunya va venir a Barcelona per estudiar amb En Milà i Fontanals, aquell patriarcal dels estudis de literatura castellana a casa nostra. El que després va ésser el més gran i elevat catalanòfil d'Espanya, va venir a estudiar a la nostra Universitat amb el més gran castellanòfil de Catalunya, ço és, amb aquell català que com tots sabem es va fer famós perquè dels clàssics castellans en deia els nostres clàssics, que eren els famosos *nuestros clásicos*. En Milà, enamorat des de la infantesa de la literatura castellana, que va ésser

el seu primer amor, havia negligit tot el nostre passat i no s'havia curat d'establir les lleis literàries de la nostra tradició, perquè per ell, els clàssics catalans eren només un objecte admirable de curiositat, al marge, amb els quals ja no ens lligava ni ens podia lligar res, perquè per ell la cultura catalana passava dels clàssics grecs i llatins directament als clàssics castellans.

El seu deixeble en qüestions de literatura castellana no va trigar gaire a esdevenir el seu mestre en qüestions de literatura catalana. Si el català ensenyava literatura castellana al castellà, el castellà va ensenyar literatura catalana al català.

Menéndez va ésser el primer que va furgar en els munts de volums que formaven el tou de la Biblioteca de la Universitat, organitzada pel gloriós Aguiló, català de Mallorca com Ramon Llull, amb els llibres procedents dels convents de Barcelona, cremats o malmenats a l'època de la crema dels convents, l'any 35 del segle passat, pels revolucionaris liberals, amb els quals precisament l'Almirall, com hem vist, volia aliar el nacionalisme català, en la qual cosa va ésser videt i profeta perquè ara ho veiem realitzat, per estrany que pugués semblar o semblar.

Els estudis d'En Menéndez van ésser d'una empenta tan alta com pregonava, perquè trobant els tresors salvats de les flames del liberalisme català de la flamarada, va anar palesant tot el nostre passat fent que aquell formidable castellà que havia vingut a Barcelona a estudiar l'ànima de la seva terra, descobrís l'ànima de la nostra Catalunya, no sols deu a Menéndez una gratitud per l'amor i la consideració que sempre ens va tenir, sinó per haver estat el nostre mestre en tradició nostrada. En las *Ideas estéticas en España* no sols reconstrueix i sistematitza tot el pensament cultural castellà, sinó tot el pensament cultural català. Ell ens va assenyalar les bases que havien constituït la glòria més legítima del nostre passat, i que tenen de constituir les bases de la glòria del nostre esdevenidor, segons la nostra teoria que es diferencia tant de la de l'Almirall com de la d'En Torres.

El futur bisbe de Vic, il·lustrat català també futur autor de *La Tradició catalana*, era condeixeble de Menéndez. Tots dos seguien el mestratge d'En Milà. Però si el deixeble, com hem vist, no va trigar gaire a fer-se el mestre del mestre, el condeixeble va acabar igualment fent-se el deixeble del condeixeble. Si la influència del pensament de Menéndez en la pensa d'En Milà va ésser una resplendor de posta de sol, que aclareix quan ja és tard, la influència en la pensa d'En Torres va ésser la claror d'una sortida de sol. I per això En Torres va acabar escrivint *La Tradició catalana*, sota la fèrula de les obres de Menéndez.

Nosaltres, per escriure la nostra altra volta esmentada obra *Concepte general de la Ciència catalana*, vam repassar tots els llibres de la Biblioteca de la Universitat procedents de la crema dels convents, que va repassar En Torres per escriure *La Tradició catalana*, que són els mateixos que va estudiar Menéndez, a l'època de l'Aguiló.

La Tradició catalana d'En Torres és l'obra de Menéndez adaptada a l'escena catalana. No és sols el mateix tema central que la presideix, sinó el mateix ordre de matèries i la mateixa sistematització crítica que les conceptua i relaciona. L'única diferència que hi ha, és que, com és molt natural i lògic, En Torres no sols es limita a estudiar els nostres clàssics, sinó que els desglossa dels castellans, amb els quals Menéndez els involucrava, perquè si en els temps moderns s'adona de seguida de la diferència de cultures i la fa constar agudament, en els temps passats, enlluernat pel misticisme comú, no els va saber separar, separació i diferenciació que nosaltres, que no ens deixem enlluernar pel misticisme ni per res, palesem en el *Concepte general de la Ciència catalana*.

Però si aquest deglossament afecta el que en podríem dir la forma del plagiat o de l'adaptació a la nostra escena, hi ha el tema central de què parlàvem, que afecta el fons mateix del plagiat, que volent-lo dissimular i amagar, el palesa com ara veurem d'una manera claríssima.

Allí on Menéndez posa la paraula catolicisme amb tota la boca i totes les lletres, En Torres hi posa discretament, a mitja veu i a mitja llum, perquè el seu mal no vol soroll, la paraula cristianisme, per veure si pot fer passar gat per llebre.

Espanya ha estat catòlica a l'època de la seva formació i de la seva grandesa, diu Menéndez. Si vol tornar a ésser gran ha de tornar a la tradició espanyola del catolicisme. La seva missió en la història, diu, ha estat, és i serà la defensa d'aquesta religió. Catalunya, diu En Torres, ha estat cristiana en l'època de la seva formació i de la seva grandesa. Si vol tornar a ésser gran té de tornar a la tradició catalana del cristianisme. La seva missió en la història, diu, ha estat i ha d'ésser defensar la religió del Crist, al qual, portat per la seva embriaguesa mística, anomena l'Orfeu català.

La tan discreta com intencionada, persistent i sistemàtica substitució de la paraula catolicisme per cristianisme, no sols no dissimula el plagiat, sinó que el posa de manifest quan al moment d'anar a cloure el llibre per resumir-lo en dues paraules, no pot aguantar més i esclata en un himne a l'Església Catòlica com el que canta els goigs en laor del Sant, anomenat-la amb tota la boca i amb totes les lletres, com Menéndez, ensenyant l'orella, perquè veient-se obligat a parlar del valor universal de l'Església en les seves relacions amb la nostra terra, no pot escamotejar més la paraula catòlica, que com és sabut i ell fa constar expressament, vol dir universal.

Després d'aquesta invocació al Fill de Déu i a la Santa Mare Església Catòlica Apostòlica i Romana, diu que la seva obra es conclou en dos articles: primer, la possible coexistència de la unitat, amb l'esponenteitat de la vida de les parts, i segon, que el catalanisme, si vol reeixir, mai no deu separar-se del catolicisme.

FRANCESC PUJOLS
(Acaba a la pàg. 8, col. 5)

VARIETATS

L'Acadèmia Polonesa

El 29 de setembre de 1933, el Consell de ministres de la República Polonesa creava l'Acadèmia Polonesa de Literatura. En l'article primer de la decisió del Consell, aquest declara que crea aquesta institució, «desitjant assegurar a la literatura polonesa la situació que li pertoca en la vida de la nació, tenint en compte els grans mèrits que ha adquirit sostenint l'esperit nacional en els temps de la lluita per la independència, i al mateix temps elevar-la a l'estat d'òrgan

Mickiewicz, per Zukowski

superior, mitjançant el qual l'ànima de la nació pugui expressar-se en els seus elements més ideals».

En aquestes paraules és definit el paper eminent que a Polònia ha exercit la literatura després de la pèrdua de la independència política.

«Si hom pot reconèixer, en efecte — diu el novel·lista Juliusz Kaden-Brandowski, secretari de l'Acadèmia —, a les diverses literatures certes propietats específiques, certes vocacions o missions, estimo que es pot atribuir, sense exageració, a la literatura polonesa un paper protector: protegir els seus valors espirituals nacionals i els seus caràcters ètnics contra els corrents i les influències que l'envesteixen de l'est i de l'oest.» De totes maneres, això no vol dir tancament hostil a les influències estrangeres.

L'Acadèmia Polonesa elabora els reglaments de tots els premis literaris, tant oficials com privats, i intervé en l'ensenyament de la llengua i la literatura en les escoles primàries i secundàries.

L'Acadèmia Polonesa, instal·lada al palau Potocki, a Varsòvia, comprèn quinze setials, en els quals hi ha avui majoria de novel·listes.

Recentment, l'Acadèmia Polonesa ha volgut participar en una manifestació a l'estranger: associar-se a la commemoració, celebrada pel Col·legi de França, del famós llibre d'Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*. En 1834 apareixia a París, amb un frontispici de David d'Angers, el poema la portada del qual, traduïda, fa: *Misser Tadeu, o la darrera expedició judicial a Lituània, narració de la vida nobiliària dels anys 1811 i 1812, en dotze llibres, en vers. Edició d'Alexandre Jelowicki, amb un retrat de l'autor*.

Mickiewicz nasqué a Nowogródek tres anys després de l'esquarterament de Polònia. Mickiewicz assumí no sols la missió literària d'ajuntar el classicisme i el romanticisme, sinó la nacional de mantenir l'esperit patriòtic.

Pan Tadeusz descriu els costums de la noblesa rural ruteno-lituana, enterament polonitzada, en l'època en què Napoleó ho prometé de reconstruir Polònia. El pla napoleònic fracassà, com vint anys més tard havia de fracassar la insurrecció de 1831.

Brandes afirmava que *Pan Tadeusz* es podia posar al costat de les grans epopeies del passat i no vacillava, malgrat la reputació mundial del *Don Juan* de Byron i del *Hermann i Dorothea* de Goethe, a dir que era l'única epopeia del segle XIX.

Aquest ferm nacionalista era un cosmopolita, que va haver de fer de França la seva segona pàtria, encara que estigué a punt d'ésser-ne expulsat per la policia monàrquica.

El seu fill Wladyslaw fundà, en el que era local de la Biblioteca Polonesa de París, el Museu Adam Mickiewicz.

Havent estat professor del Col·legi de França, junt amb Michelet i Quinet, Mickiewicz té una placa en una de les sales — a més d'un monument de Bourdelle en una plaça pública. Fou en ésser inaugurada aquesta placa, en 1890, que Renan digué a l'ombra de l'heroi:

«Vós doneu una lliçó d'idealisme. Vós proclameu que una nació és una cosa espiritual, que té una ànima que no es subjugua amb els mitjans que subjuguem els cossos!»

Llegiu el llibre del dia
Visió econòmica de Catalunya

per
LLUIS CREUS I VIDAL
DOS VOLUMS DE 400 PÀGINES
PROFUSAMENT IL·LUSTRATS

Preu: 16 PEsSETES

ADMINISTRACIÓ I VENDA:
LLIBRERIA CATALONIA

3, Ronda de Sant Pere, 3
Telèfons: 12456 i 11147

Un panorama de les lletres franceses

REVISIÓ DEL SEGLE XX

Hem arribat al primer terç del nostre segle. Han passat, però, tantes coses, de 1900 ençà, que ja aquesta data relativament tan pròxima per a nosaltres, assoleix tot l'encís d'una època mítica, i és evocada amb entindiment i pietat per nosaltres. *La Dame de Chez Maxim's*, per exemple, triomf d'una reconstrucció amurada de poesia d'una edat que per nosaltres ja és tan distant i fabulosa, en sentiments i moral, com la Grècia antiga, ha tingut l'èxit que es mereixia precisament per aquesta distància amb la qual es presentava als nostres ulls meravellats, oblidats ja fa temps dels fràgils encisos de les mànegues de pernil i dels amors a la Maupassant.

Potser per això uns editors francesos han cregut útil de publicar un *Tableau du XXe siècle*, que abraça el període relativament curt, però tan ple de canvis en tots els ordres, que va del 1900 al 1933. Aquesta perspectiva general, circumscriu, com és lògic essent feta per qui és, a França, només té l'inconvenient d'ésser dirigida i redactada principalment per un pensador reaccionari, d'altra banda dotat d'un talent positiu, però sovint dominat pels prejudicis, com Gonzague Truc. Ja han sortit, dedicats a les arts, a les ciències i al pensament, sengles volums que representen una síntesi afortunada, per bé que en alguns moments lleugerament desfogada, de l'evolució intel·lectual francesa, del fin de siècle ençà, en aquests aspectes. Ara ha estat publicat, completant la col·lecció, el volum dedicat a les lletres. Si els altres tenien un interès positiu, el d'aquest no és pas menor, perquè en poques literatures com en la francesa és interessant i necessària aquesta tasca de revisió de valors i de noms i de valorització de les obres conjuntes d'escriptors que el pas del temps ha contrastat en la justa mesura. Aquest volum ha estat redactat per René Groos i Gonzague Truc, amb una intervenció preponderant d'aquest darrer, que ha redactat els capítols dedicats a la poesia, a l'assaig i a la novel·la.

Es ben natural que un llibre d'aquesta mena hagi suscitat protestes acarnissades de la gent que s'ha cregut preterida o menysvaloritzada per la revisió. Llegit desapaixonadament, hom pot trobar alguna exageració de detall i alguna injustícia de

exprimintat els costums i la sensibilitat franceses, com les universals, durant aquest primer terç de segle, colpeix més directament.

Produeix una certa sorpresa veure tractar des d'un mateix punt de vista l'obra tan llunyana de nosaltres de Bataille o de Porto-Riche i les modernitats, grates a la nostra sensibilitat moderna, de Jacques De-

René Groos, per Gallo

val i Marcel Pagnol, per a les quals el llibre no és pas gaire amable, mentre l'autor d'aquesta revisió constata el just valor de les obres massa ignorades de Sacha Guitry o del Duvernois dramaturg, i sobretot el talent i la tècnica indiscutibles de Bernstein.

El major espai que es pren Gonzague Truc en estudiar la novel·la permet una major amplitud en els comentaris. Anatole France, Maurice Barrès i Henri de Régnier mereixen prou la justícia que els és feta i el lloc on són situats. Hom pot dissentir del punt de vista de Paul Bourget i trobar eixuta la seva obra novel·lesca, però cal també reconèixer la vàlua de la seva producció i admetre, mal sigui a benefici d'inventari, el títol de mestres que Gonzague Truc atorga a un Abel Hermant, a un Edouard Estaunié, discutir seriosament el de Marcelle Tinayre i admetre sense reserves la justícia que és feta a Colette i a Georges Duhamel. També us serà forçós admetre el judici i la consideració atorgats a l'obra de Marcel Proust, i reconèixer la influència enorme que ella ha tingut damunt les lletres franceses de la postguerra, i trobar al seu darrer deixeble avantatjats de la novel·la psicològica, Jacques Charbonne, Julien Green i Jacques de Lacretelle, situats en llur justa situació, així com el cosmopolita Valéry Larbaud, el brillant Paul Morand i aquella intel·ligència excessiva de tan afínada que és Jean Giraudoux. Hom fa justícia també a Mauriac i defineix l'obra d'André Maurois en els justos termes, i en canvi hom líquida amb un partidisme excessiu la producció tanmateix important de Jules Romains i de Romain Rolland.

Potser el capítol més interessant d'aquesta part de llibre és el que es refereix als novel·listes contemporanis més moderns, tot i l'excepció veient de l'obra novel·lesca de Gide, que demostra com l'autor està lluny d'una estricta imparcialitat. El judici sobre Philippe Hériat, sobre Marcel Aymé, àdhuc sobre el discutidíssim L. F. Céline del *Voyage au bout de la nuit* semblen prou afínats, però hom troba també una glacial injustícia respecte a l'obra d'André Malraux.

Ara bé, pot tenir una utilitat una revisió d'aquest ordre? Facilitar al públic i als mateixos autors un panorama de l'evolució de la literatura no deixa d'ésser sempre una feina profitosa. I potser, ara que estem en un replà del nostre camí, aquesta revisió fóra prou convenient per fixar els valors autèntics i remoure l'interès col·lectiu per la nostra literatura. Hi haurà algú que voldrà emprendre-la?

RAFAEL TASIS I MARCA

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LENDING ANGLIO AMERICAN LIBRARY
FONTANELLA, 10

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària
per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

M. PINTÓ
CAMISER

ESPECIALITAT EN LA MIDA :: CREACIONS EXCLUSIVES

RAMBLA DE LES FLORS, 18
TELEFON 18834

LES ARTS I ELS ARTISTES

Una visita a Picasso, senyor feudal Els ceramistes Serra

Durant un dels viatges que feia Picasso a Barcelona poc després d'haver anat a instal·lar-se a París, va entrar un dia a casa dels meus pares en un moment d'enrenou: la celebració del meu bateig. Es veu que, en aquella època, o bé la meua inconsciència era il·limitada o bé la meua memòria no anava ni amb rodes perquè quan, dinou o vint anys més tard, tornava a trobar-me davant del pintor, esdevingut, entretant, legítim propietari d'un prestigi universal, en el seu estatge del carrer de La Boétie, jo, obscur mocós, havia oblidat completament la nostra primera coneixença i fou ell el que hagué d'evocar-la. Però com que les vides accidentades són una gran escola de comprensió, Picasso no ens ha fet mai el més petit retrat per aquella lleugeresa joveciana. Ben al contrari, a cada vegada que, temps enllà, ens hem vist de nou, ha anat creixent la cordialitat planera que ha lligat sempre les nostres xerrades.

Atent, abstret, benèvol, mordaç o paradoxal, el Picasso de París dona sovint la impressió d'home que, mal avinut per una irresistible passió personal d'independència amb les coaccions inherents a la funció de personatge de primer rang, defensa aquest afany de llibertat reservant, instintivament, la darrera carta del seu joc. Algunes vegades hem sospitat que en desaparèixer la causa desapareixia, també, el subtil fenomen. I aquest era un dels motius pel qual ens agullonava una certa curiositat quan, en companyia del pintor Joan Junyer, hem anat a sorprendre quina mena de Picasso s'amagava en el refugi camperol del seu *château* de Normandia.

Al llogaret de Boisgeloup les ombres són dures, les parets reverberants, els esbossos de carrer silenciosos, encalmats. Si oblidem les teulades de pissarra, amb Joan Junyer no ens costa gaire d'imaginar-nos arribant a un d'aquells paradisiacs pobles mallorquins que hem descobert plegats tantes vegades. En el recó més amagat d'una placeta ombrejada pels arbres s'eleva un gran mur de tanca rematat per cornises barroques. Al costat de la porta que forada aquest mur, sobre la llinda, escrit amb terra de Siena el nom del mestre; exactament la signatura que tanta gent ambiciona de posseir al peu d'una tela o d'un simple dibuix.

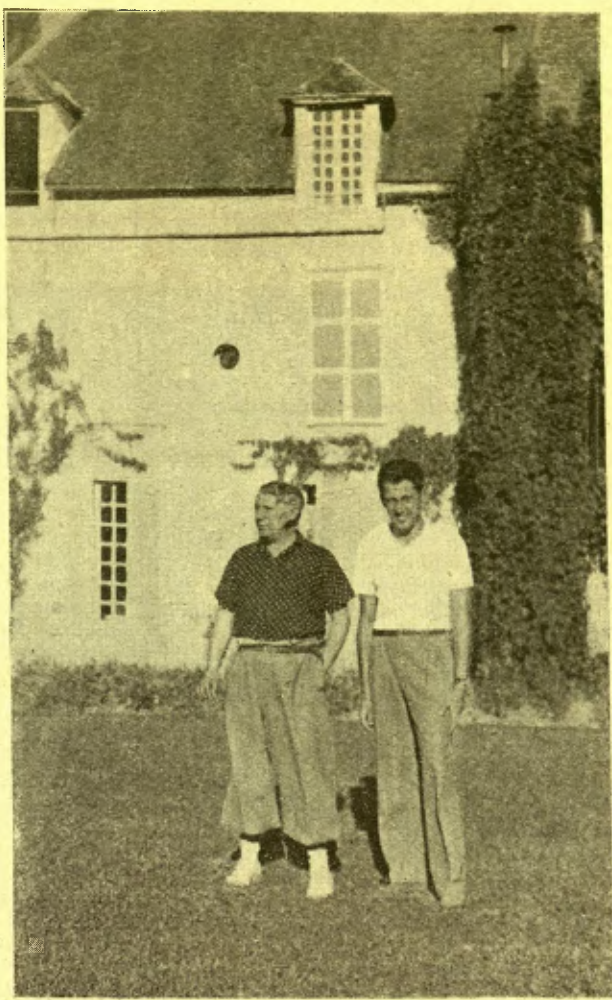
L'operació d'entrar és complicada. Així que ha sonat la campaneta esclata just darrera la porta una tempesta de lladrucs i d'esbufecs de bèstia apocalíptica, no gens tranquil·litzadors. Mig minut més tard, apareixen Picasso i el seu fill — gentil minyó de quinze anys, ben plantat, d'un capteniment tot anglòfil — i, sense ni deixar-nos temps de dir el Déu-vos-guard, se'ns precipiten a sobre per a cobrir-nos amb llurs cossos, heroicament interposats entre nosaltres i un gos fantàstic, de dimensions impressionants, que demostra les pitjors intencions d'aquest món rondinant feroçment i ensenyant uns ullals com el dit. L'episodi acaba quan l'amo de l'animal es decideix a engrapar-lo sòlidament pel coll obligant-lo a ensumar-nos les cames mentre ens prodiga mostres d'afecte ben ostensives. I com que es veu que allò d'els amics dels meus amics... etc., també compta pels gossos, ara ja tenim carta blanca per a circular lliurement pel clos del *château*.

El mot francès *château* té una accepció un xic més ampla que el de castell en català. Seria equivocat de creure que únicament serveix per a designar les velles construccions aristocràtiques més o menys empetallades d'elements paramilitars. Pot ésser, simplement, una gran casa pairal de gentlhome, mig senyorial, mig rústica, voltada d'un parc on s'aixequen algunes edificacions subalternes i no gaire lluny del grup de cases que antigament habitaven els pagesos del feu, avui petits propietaris. El *château* on som ara és d'aquesta mena. La planta és rectangular, molt allargassada; les habitacions n'agafen tota l'amplada i s'arreglenen a dret fil. L'agencament és simple i curiós, amb una punta de desordre i d'arbitrari tan ponderats, tan espon-tanis, que ni per un moment us ve la temptació de sospitar l'esnobitzant en observar la tela mig dibuixada i mig desclavada penjada a la paret del menjador o, a la sala del costat, el crani d'un hipopòtam sobre el marbre de l'escalfapances i unes monumentals balances de carnisser.

Picasso va d'ací i d'allà, fent els honors de la casa com un bon pare de família. La satisfacció informada de rebre amb nosaltres una alenada de París enmig de la pau del seu retir, li fa brillar encara més aquells ulls a estones candorosos, més sovint plens de malícia, d'un negre intens que s'acusa entre el floc llegendari de cabells ja grisos desmaiats sobre el front i la samarreta vermella pigallada de blanc. Amb les velles calces de golfman cordades amb pressa i les sabates d'un inefable gris perla mate es completa un conjunt sumament foto i cromogènic — si pot valer el neologisme.

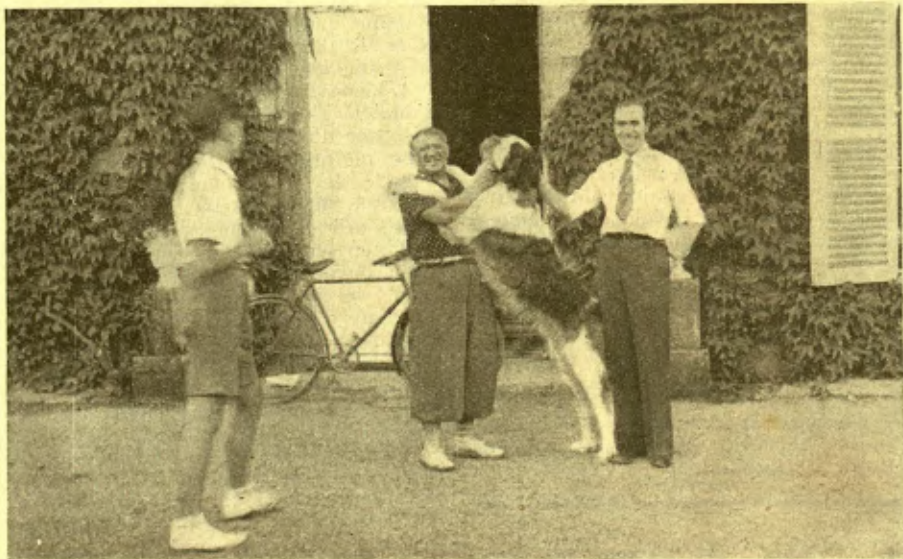
Ens fan fullejar un opuscle acabat de rebre de Madrid, amb la recomanació de llegir-lo. És *La història de Don Tancredo* de José Bergamín, il·lustrada amb saborsos gravats tauròmacs desuets. Gairebé totes les novetats literàries arriben a can Picasso primer que enlloc, amb sengles calligrafies de dedicatòria darrera el full de guarda, seleccionant les quals es podria omplir un llibret tan interessant com divertit. Com que el pintor coneix la nostra afeció a la

lletra impresa, no oblidia mai de mostrar-nos el més substancial de les darreres remeses editorials, tot fent-hi remarques i observacions variades. Precisament, recordem ara que en la nostra darrera entrevista a París ens explicava la gràcia que li havia fet la lectura del darrer assaig del llibre *Marx, Proudhon, Picasso*, on Max Raphaël tendeix a demostrar que el fons de l'Il·lustre pare del cubisme és, aproximadament, el d'un *affreux bourgeois*. Si la condició de burgès significa convicció i fe en el sentit

Picasso i Joan Junyer

de la propietat, veient el goig amb què l'artista frueix i contempla les seves possessions de Boisgeloup, l'autor esmentat hauria pogut afegir un sòlid argument a la seva tesi. Satisfet, encaixat a l'ambient feudalitzant del lloc amb una perfecció que fa venir ganes d'anomenar-lo «el senyor de Boisgeloup» per la mateixa inclinació que us obligava a dir «senyor d'Escornalbou» al

Picasso, el seu fill, Albert Junyer i Bob

senyor Toda, vol que explorem tots els recors d'aquest domini guanyat a cops de pinzell revolucionari.

—*Ca, c'est la petite église du hameau. Com està dentro la propietat, la clau està també en mi poder. Ca, c'est le potager: l'hort! Lo rodearem para ir a atravesar le bois et après seurem una estona. Il fait trop chaud aujourd'hui. Haurà que hacer la beguda.*

Aquesta pintoresca xamfaina de castellà, català i francès amb què de tant en tant parla als amics catalans, ens fa pensar, cada vegada que l'oim, com aquell caràcter personalíssim de Picasso que ha estat, segurament, el principal propulsor de la seva carrera fabulosa es podria explicar en bona part pel trabucament del singular cocktail Màlaga-Barcelona-Montmartre sobre un terreny fèrtilíssim i propici.

Sota els grans arbres del bosc que hi ha al fons del parc, la conversa salta volublement d'un tema a l'altre. Confidències de terratinent; un bonic Greco que, fa poc, li han proposat d'adquirir; les darreres exposicions de Picasso que ha estat, segurament, el principal propulsor de la seva carrera fabulosa es podria explicar en bona part pel trabucament del singular cocktail Màlaga-Barcelona-Montmartre sobre un terreny fèrtilíssim i propici.

—Aquest gos, que d'una mossegada deixaria estenallat qualsevol que gosés entrar ací sense permís, quan coneix la gent — ja ho veieu — esdevé bon jan com ell sol. És un magnífic espécimen del Mont Saint-Bernard. Em va arribar de Suïssa amb passaport i tot, com la gent gran... Què estàvem dient, ara, dels viatges?

—Us preguntava si us interessaven gaire.

—Segons i com. Del punt de vista privat, sí. Però, professionalment, trobo que ha d'ésser molt empíador anar-te'n a l'altra banda de món, com va fer Matisse seguint la ruta de Gauguin, per acabar descobrint que, després de tot, la claror d'allí i els elements essencials del paisatge que l'ull del pintor destria no són gaire diferents dels que podria trobar al Marne o a l'Empordà. Ací mateix, mireu-vos el cel d'avui i digueu si és possible que a Màlaga o a Alacant n'hagin vist mai cap d'un blau més rabiós. I som a Normandia! Ui, la literatura!...

Una estona més tard sobrevé aquest comentari:

—Es odiosa — diem — la campanya malintencionada oberta contra l'art modern prenent poc de la paralització del mercat artístic. Hom pretén fer els pintors i els escultors solidaris de la fallida dels marxants. Penjar les atzagaïades dels arribistes als que no hi tenen res a veure. I alguns dels mateixos crítics que anys enrera celebraven les noves orientacions, ara són dels més acarnissats a denigrar-les, sense veure que no fan sinó demostrar la grauitat de llur posició passada i actual.

—Deixeu-los dir! — ens repliquen —. L'argument econòmic no s'aguanta per enlloc. També hi ha dificultats per a vendre els automòbils i el xampany; i d'altra pintura, l'oficial. Jo que he tocat de prop èpoques de tota mena, us puc assegurar que l'únic que fluctua és la terregada d'esnob i d'especuladors. El nombre dels veritables iniciats ha estat sempre, poc més o menys, el mateix.

Com Renoir, com Degas, són molts els pintors que acaben sucumbint a la temptació d'enviar directament el terreny dels volums escultòrics. Des de fa alguns anys, Picasso ha trobat en aquesta activitat una expansió a la seva aclaparadora capacitat de treball. Una dependència de planta baixa tancada per un gran portal de fusta, semblant al refugi on desen les tartanes les nostres masies riques, li serveix de taller d'escultura. En entrar-hi, ens quedem desorientats per l'aparició d'un atapeïment de concepcions formalment correctes, arbitràries o paradoxals esculpides en guix. Ens fixem, plens de tafaneria, en una bella testa de minotaure.

—Es un tema que, darrerament, us ha apassionat molt, no és veritat, aquest dels minotaures?

—Sí. Un hom es fixa en un motiu interessant; el treballa, li dona voltes fins que es gasta tot sol o la treballa d'un altre us el fa olidar.

—Com els fúirts.

—Exactament.

L'autor d'aquell blanc món de formes bigarrades, desconcertants, les indica amb un gran gest de la mà per a dir-nos:

—Que bonic que farien, veritat, a la plaça de Catalunya?

I, imaginant els escàndols que situades allí provocarien, riu amb totes les dents

L'exercici de totes les activitats a Catalunya ha admès tothora la presència de l'apòstol, la figura al voltant de la qual s'ha bastit una llegenda de sacrificis immensos. Pel nostre tarannà nacional, més o menys materialista — llegeixi's esperit o quelcom semblant —, això ha estat la visió d'un personatge arrapat a una veritat per la qual ha passat per les situacions més angioses, i així en moltes ocasions s'ha desvetllat aquell proselitisme a què condueixen uns màrtirs determinats. Sense aquest fet, a la nostra terra no hi hauria hagut mai cap

l'interès públic. Avui ja hi ha gent veritablement interessada, gent que sap gustar les diferències essencials que radiquen en el fons prolífic de la ceràmica, que saben de les matèries i de la gestació i que coneixen la trajectòria històrica amb tot l'encís mil·lenari de la Xina i les característiques prehistòriques, medievals, modernes i americanes.

Aquest resultat, que fatalment havia de venir, ha estat però impulsat per aquests artistes esmentats, i cal no oblidar Llorens i Artigas, que han precipitat els esdeveni-

Serra — Cavalls de circ

campió de coses vulgars ni de coses sublims. Primerament, ha calgut que algú es morís de gana, que es debatés en una misèria poc o molt pronunciada; immediatament després ha sorgit el rehabilitador, el successor que sobre l'experiència passada ha muntat el seu camí a seguir i ha triomfat en tota la línia.

Posats a reconèixer, però, la veritat de les excepcions en totes les regles hagudes i per haver, hem de retreure la que s'escau sobre el cultiu de la ceràmica.

No direm pas que el pretèrit d'aquest art no amagui en algun recó de la seva història l'individu esforçat que posà en pràctica el seu cec entusiasme.

No interessa tampoc retreure aquest possible nom, ja que en l'actualitat artística hi ha tal quantitat d'esplendidesa que retre un homenatge en aquests moments equivaldria segurament a esborrar un bon tros un panegíric inajornable dirigit a uns notabilíssims i joves artistes catalans.

Són aquests els germans Serra, de L'Hospitalet.

La darrera Exposició de Primavera ha servit per a presentar-nos-els sota un aspecte definitiu, formant amb Llorens i Artigas un conjunt prou suficient perquè apartem d'una vegada tot el contingut de pessimisme que hem anat col·leccionant d'una sèrie d'anys ençà.

Els germans Serra han aconseguit obres d'una tècnica perfectíssima, i referint-nos concretament a les esmentades obres, exposades a Montjuïc, podem afirmar que el seu darrer pas, sota tots els aspectes desitjables i a bastament heterogenis de la ceràmica, constitueix un rècord importantíssim.

La ceràmica, que reclama un estol considerable de coneixements i que així mateix vol un segell de personalitat i una sensibilitat ondulant i inextingible, s'adapta perfectament a la constitució artística dels Serra, predestinats des del seu feu de L'Hospitalet a anar estudiant i servint la causa reditva d'aquest art de tant de temps endormiscat.

Degut a les obres referides, adquirida una d'elles per als Museus, s'ha obert un sens fi de possibilitats, el primer graó de les quals Catalunya superarà aviat. Volem dir

ments i que en certa manera, afortunadament per ells no tan dràstica, han fet una mica el paper de l'apòstol i del seu immediat successor.

El temps variarà les coses, i el qualificatiu de localitat potser no representarà amb

Serra — Figureta

els anys res de notable. Però en els moments actuals cal assenyalar la ceràmica de L'Hospitalet com un dels grups artístics més a tenir en compte de Catalunya.

I remarquem que l'única reserva feta resideix en la topografia, ja que quant a qualitat seria derrotisme apuntar el més mínim dubte.

E. F. GUAL

darrera l'altre, recordant els operadors de llanterna màgica. En arribar el torn a una tauleta on una *niña torera* és enforquillada per un brau,

—Papà — remarca el fill —, veig que dalt la plaça hi ha fet banderes republicanes.

—Hi he posat banderes tricolors perquè no sembli que sóc tendenciós. Ara que, com a pintor, haig de fer constar que per un país viu i acolorit com és Espanya, aquesta franja morada no va enlloc.

L'exhibició continua. De les teles miniatúra, mesurant uns pocs centímetres, a les que sostenen un o dos quilos de color; de l'ortodòxia tot just filtrada a l'heretgia audaç; i de les composicions espontànies, tacades a cop segur, fins els espessos gruixos superposats per la recerca difícil; de les síntesis brutals a les desintegracions dels elements plàstics continguts en l'objecte, ens desfila davant dels ulls una atabaladora cavalcada pictòrica que us comunica la impressió d'haver deixat totalment exhaurida la rosa dels vents de la inquietud.

—No teniu — preguntem — la impressió que a l'hora actual ja s'ha arribat al darrer límit de les troballes possibles?

—Segurament. Com a recerques de laboratori, no crec pas que la nostra època pugui anar més enllà. Realment, hem fet amb el passat una profunda ruptura.

I somriu d'un aire murri, com volent subratllar la intenció que en el mot ruptura voldria dir «trencadissa». Davant un dels bastidors repenjats a les rajoles, mestre Picasso s'ajup per a indicar amb el dit les

proves del que explica, com fan els professors a la pissarra:

—La prova — recalca — que la revolució ha estat radical de veres és que els mots que expressen els conceptes fonamentals: dibuix, composició, color, qualitat, han canviat completament de sentit.

—I no sols això — insistim nosaltres —, sinó que fins en mirar una pintura d'un altre segle, com les de Corot que no fa gaire ens ensenyàveu, les veiem amb uns ulls diferents dels de la gent de l'època.

—Naturalment. Moltes vegades he pensat com faria rodar el cap poder obtenir una «fotografia» de com veia una pintura de museu un contemporani de l'autor i una altra de com veu la mateixa obra un home sensible del nostre temps. La confrontació seria impressionant!...

***

S'ha anat fent tard. Amb el capvespre, el paisatge de Boisgeloup es torna tendre, fàcil, llaminer, i la recança ens estalona quan arriba l'hora de passar el tren que ha de tragar-nos fins a l'ingrat París canicular.

Picasso ens fa, de lluny estant, un darrer adéu amb la mà i se'n torna cap a l'herba del jardí a esbatussar-se amb l'enorme Sant Bernat, fent-li uns grans crits de «Booob!... Bob!», que és un nom escaient per als gossos com cal.

ALBERT JUNYENT

París, agost.

LA CIUTAT I EL CAMP

La mobilització estival de la infància ciutadana

(Ve de la pàgina 2)

Quinze viles i pobles de Catalunya veuen diàriament el trescar dels infants barcelonins, uns cap al mar, altres a muntanya. Són aqueixos Calafell, Mura, Sant Genís de Vilassar, Arbúcies, Besalú, Sant Hilari Sacalm, Tossa, Pobla de Claramunt, Les Franqueses, Olesa de Montserrat, Santa Coloma de Farners, Bagur, Santa Fe del Montseny, Vallfogona de Ripoll, i, a Barcelona, al Tibidabo i Vallvidrera. Berga té la seva Colònia permanent, amb 300 nenes.

BREUS NOTES SOBRE ORGANITZACIÓ

Colònies Escolars d'Estiu: Són organitzades, indistintament, per contracte i per administració, contràriament als primers anys que totes eren per contracte, en els quals s'estableixen condicions d'allotjament i manutenció. En la primera es disposa que cada escolar tindrà un llit independent i comptarà amb els necessaris serveis d'higiene, amb aigua abundant i ampli menjador comú; en la segona s'especifica: l'esmorzar consistirà en pa amb xocolata i cafè amb llet, a raó d'un quart de litre per persona, mínim; el dinar serà variat: de dos a tres dies, escudella, carn d'olla, entrant, fruita; dos o tres dies, potatge de llegums, plat fort de carn, fruita; dijous i diumenges, arròs a la milanesa o de peix, o macarrons a la italiana, amanida, fruita (el diumenge crema o dolç). El sopar, verdura o llegums amb patates, un plat de peix o bé ous, cafè amb llet i galetes, o bé sopa, verdura o llegums amb patates, peix o bé ous i galetes. Berenar, pa amb xocolata, formatge, confitura o fruita, alternat. Colònies Escolars per Administració: el mateix règim que les anteriors, amb la consegüent responsabilitat directa de directors i administradors.

En general, amb les modificacions necessàries de cada cas, les semicolònies i les colònies permanents són administrades de manera semblant a les d'estiu. Les despeses que fa cada escolar, comptant equip, viatge, manutenció, estatge, menjar i farmàcia, personal docent, subaltern i administratiu, material, diversos i imprevistos, pot promediar-se en unes 5'50 pessetes diàries.

Banyes de Mar: Foren inaugurats l'any 1918 amb 646 infants; l'any 1923 eren ja 5.000; els ajuntaments de la dictadura, sabotejant l'obra dels anteriors, els robaiaren a 2.990, i ara són 6.000. Els primers escolars eren banyats a La Deliciosa; després a l'Escola de Mar, i enguany a Castellet, aprofitant la major amplitud de la platja i les excel·lents condicions de netedat i fons de l'aigua. Primer només es dedicaven al bany dues hores del matí; després tot el matí; enguany tot el dia: al matí, nois; a la tarda, noies.

En distints llocs de la ciutat es formen set concentracions, vigilades per dos professors, que són recollides per autobusos, traslladant escolars i mestres directament a la platja. Allí, amb banyador, dediquen els primers moments a jocs lliures i reglamentats, exercicis d'educació física, banyes de sol graduats, banyes de mar i pràctiques de natació, dutxes, esmorzar, descans, formació per grups o concentracions i retorn als llocs de concentració a la ciutat. A les dues de la tarda, es formen les concentracions de noies, seguint en tot les mateixes directrius generals del matí per retornar al capvespre. Nois i noies s'apassionen pels banyes, sobretot en arribar als nou i onze anys.

ALTRES COLÒNIES

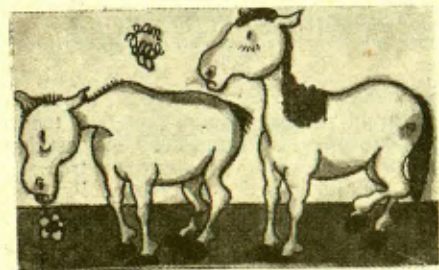
L'obra de les Colònies Escolars d'Estiu ha tingut repercussions arreu de la urbs. A part de la institució municipal, organitzen colònies la Caixa de Pensions i Estalvis per a la Vellesa, Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, Federació Local d'Estudis Universitaris, Casal del Mestre, Caixa d'Estalvis, i bon nombre de societats anònimes i companyies. Algunes fan dos torns, altres només un. Totes les colònies formades fora de l'organització municipal sumaran aproximadament 2.000 infants més que reben els beneficis d'un sojorn al camp pla, a la muntanya o les platges de Catalunya, durant una trentena de dies dels mesos de juliol i agost.

LA CIUTAT I EL CAMP

Heus ací la bella obra iniciada pels barcelonins de l'any 1906, en la qual destacaren tres homes de gran cor, Josep Llimona, Ignasi Iglésias i J. Puig i Alfonso. La infància ciutadana és objecte avui d'atencions i sollicituds que li fan un bé material o físic i un no petit bé moral. Alhora que durant una mesada se li fa guanyar salut i força, se la posa en contacte amb les bel·leses del camp, la muntanya i la mar, amb la Catalunya viva que és la terra. La infància no és la frivolitat, de vegades el mal exemple, sovint la manca de to o de dignitat de ciutadans sense pena ni glòria. El Camp tracta amb amor els infants, que en serveixen un bon record durant tot l'any.

El problema, però, resta encara en peu. Entre l'Ajuntament amb totes les institucions llurs i entitats particulars, uns 14.000 infants beneficien de colònies de totes classes i banyes de mar. El cens escolar es calcula en 30.000 infants. Tinguem confiança en la Ciutat i en els homes de cor que amb tot i la materialització de l'època, no manquen mai.

PERE CASALS

El model d'estàtues equestres. — El que resulta empídic, no és el gran home que tens a l'esquena, sinó el tronc d'arbre que et claven sota la panxa.

(Marianne, París)

MUSICA I RADIO

PERFILS DE LA MÚSICA CONTEMPORANIA

“La Dona Serpent”

Quan, fa dos o tres anys, Alfredo Casella anà a Berlín per dirigir una sessió musical a la Ràdio, ningú no es preocupà gaire de l'arribada del gran músic. Els mateixos alts funcionaris de l'emissora berlinesa que avui dia s'apressen a fer-se veure pertot en camisa bruna, que demostren el seu entusiasme exagerat i gens fonamentat per les relacions polítiques dels dos països, si és que la Banda feixista toca a Alemanya o qualsevol personatge de la Itàlia actual els fa l'honor de visitar-los, en aquella època no sentien gaire entusiasme per al cap oficial de la música feixista.

Tanmateix, Casella, malgrat el seu nacionalisme fervent, malgrat el paper que ha jugat en l'organització de la música feixista, no ha deixat mai d'ésser el que ha estat la causa i la raó de la seva personalitat: un músic del nostre temps que malgrat haver-se format a París, es recolza sobre la tradició artística i sobre la cançó popular del seu país. La seva òpera recent *La Dona Serpente*, basada en una bella fàula de Carlo Gozzi, i que ja havia templat Wagner en la seva primera òpera *Les Fées* (1833) en una variació del tema central de la fàula, és un document interessantíssim per a l'orientació alhora clàssica, folklorista i modernista del seu autor.

La impressió dominant de la deliciosa partitura d'aquesta òpera-fàula és — com tan bé ho ha formulat un crític en el darrer número de *La Revue Musicale* — la de trobar-nos en presència d'un músic que fa teatre tot restant músic per damunt de tot. Cal subratllar en primer lloc l'escriptura dels cors, intel·ligent i variada, ricament harmònica i dolciment polifònica, alhora que la perfecta facilitat dels solos, dels quals la declamació cantada resta sempre destacada i no perd mai el primer pla, àdhuc en els passatges de gran sonoritat. Aquest significatiu homenatge de Casella als drets del cantant no li ha costat cap «renunciament» als seus drets de músic pur: i és així que sembla del tot natural que les pàgines més vives i més colorides, més inspirades i profundes són aquelles en què la música — enterament alliberada de la preocupació de l'acció escènica — s'eleva lliurement per a escampar-se, sobirana absoluta, en l'infinit de la fantasia.

Els fragments purament simfònics com el *Somni del rei Altidor*, l'*Interludi* i la *Marxa guerrera* del segon acte, la *Simfonia*, el *Pre-ludi*, la *Batalla* i el final del tercer acte, han estat aplegats pel propi Casella en una suite que té assegurat un èxit segur en els concerts simfònics. El cant pur, tan negligit d'ençà de Wagner, troba un lloc preponderant en la *Donna Serpente*. I és precisament en l'estil d'aquesta obra que Casella reprèn la gran tradició de l'òpera clàssica. Així és que ens és fàcil retrobar-hi no sols l'esperit burlesc de l'òpera bufa, sinó també la línia melòdica de Mozart i la transparència instrumental del *Falstaff* de Verdi. Tota aquesta síntesi d'esperit clàssic i d'expressió moderna recorda molt una de les millors obres de Ricard Strauss, l'*Ariadna a Naxos*, per bé que la *Donna Serpente* és menys rebuscada en l'harmonia, menys complicada en l'expressió, menys pretensiosa en la psicologia difícil que l'obra Straussiana, concebuda fa prop de vint-i-cinc anys.

Casella té avui cinquanta-un anys. Prové d'una família de músics excel·lents. El seu

pare fou, durant un gran nombre d'anys, professor de violoncel al Liceo Musicale de Torí. La seva mare fou una valerosa pianista, deixeble d'aquell Carlo Rossaro que fou amic de Liszt i que durant molt de temps figurà entre els wagnerians italians de la primera hora. Sota el guiatge matern, el petit Alfredo empenygué als quatre anys

Alfredo Casella

l'estudi del piano i als vuit anys debutà a Torí en un concert en el programa del qual figuraven Bach, Scarlatti i Chopin.

Avui, el compositor, que és, alhora, un pianista brillant, té publicades una cinquantena d'obres. Esmentarem *Il Convento Veneziano* (1911-12) inspirat pels ballets de Diaghilev, obra exquisida i refinada però que, com es creia haver de retreure al seu autor, «per voler seguir la visió que tenia de Venècia un poeta parisenc, resta massa prop del gust francès».

El poema *Nocturne di Maggio* (1913), per a veus i orquestra, inaugura un nou període en la producció del compositor, època de recerques i d'experiències que tanmateix, però, ens ofereix una sèrie d'obres molt importants, entre elles les meravelloses peces per a piano a quatre mans *Pupazzetti*, les *Cinc peces* per a quartet i les *Onze peces infantils*. En els darrers deu anys, Casella ha produït les obres que li han assegurat un lloc al costat dels primers mestres de la música moderna: els seus diferents concerts per un o diversos instruments i orquestra; una comèdia coreogràfica en un acte, *La Giara* (1924) sobre un tema de Pirandello; la *Scarlattiana* (1926), divertiment per a piano i trenta-dos instruments sobre temes del gran napolità; la *Serenata* de l'any següent per a un conjunt de tres instruments de vent, violí i violoncel; sonates, peces per a orquestra, una òpera de cambra sobre un text de Favolini, *La favola di Orfeo* (1932), i finalment, durant el mateix any, *La Donna Serpente* de la qual acabem de parlar.

OTTO MAYER

Nota. — La partitura de *La Donna Serpente*, així com la suite simfònica extreta de l'òpera, ha estat editada per la casa G. Ricordi & C., Milà.

NOTES DE RADIO

L'Escola del Micro

L'Associació professional de periodistes de la Ràdio, de París, es proposa la fundació d'una Escola del Micro la missió de la qual serà preparar tota una generació de *speakers*, ràdio-reporters i artistes bregats en les necessitats del micròfon.

Hi haurà, al començament, un curs preliminar amb exercicis d'articulació, modulació vocal i altres per tal d'assegurar una bona i intel·ligible dicció; després, lectures en veu alta, respectant la puntuació i posant compte en la pronunciació de noms propis, sobretot estrangers.

Sense haver sortit bé d'aquestes proves no es podrà passar als cursos següents d'improvisació, descripció, informació i diàleg.

Després d'aquests ensenyaments generals, vindran els cursos d'especialització. Els futurs microfonistes (?) seran invitats a organitzar una presentació, a saber-se adaptar a les diverses menes de reportatges i a llur tècnica peculiar. També s'auren de fer pràctiques d'intervius davant el micròfon.

En els ensenyaments de l'Escola del Micro es dona molta importància al teatre. Primerament, el periodisme radiofònic teatral. L'alumne haurà d'aprendre a presentar un espectacle en els diferents casos, a l'estudi o en retransmissió. Haurà de conèixer l'art difícil d'omplir els entreactes, d'interviuar autors, directors i artistes, exercitar-se en la crítica teatral i musical i en la transmissió de notícies.

El teatre ocupa bona part del programa, però les altres matèries no són desatèses. També són previstos en l'ensenyament altres temes que són objecte de transmissió radiofònica: esports, amb presentació i ressenya de combats, partits i exhibicions; belles arts, amb crítica d'art i pre-

sentació d'artistes; política interior i exterior, amb resum de debats parlamentaris i altres; crònica judicial, ressenyes de vestes, etcètera; cròniques i reportatges científics; crítica i noticiari de literatura; crítica cinematogràfica i presentació de films, etc., etcètera.

La ràdio dintre cent anys

El *Radio Guide* americà ha demanat a diverses personalitats del món radiofònic que formulassin pronòstics sobre l'evolució que creuen que ha de sofrir la ràdio.

El cèlebre tècnic Dr. Lee de Forest ha dit: «Assistirem a una evolució completa de la distribució radiofònica. Les estacions s'especialitzaran en un gènere d'emissió, de manera que l'auditor sabrà per endavant a quina estació ha de dirigir-se per a escoltar la mena de programa que desitja. A més a més, la publicitat serà curosament eliminada dels programes radiofònics.»

El Dr. Alfred N. Goldsmith, ex-enginyer en cap de la Radio Corporation of America: «Alçant-me de dinar en juny de 2034, veig una pila de fulls de paper impresos en colors. Són els enregistraments d'escenes transmeses per televisió. Així, si no puc captar la televisió dels esdeveniments del dia, puc recórrer a aquests enregistraments automàtics.»

El Dr. H. O. Caldwell, ex-comissari de la Ràdio Federal: «La ràdio serà emprada per a guarir les intoxicacions físiques i per a produir una mena d'intoxicació. Per això, doncs, caldrà promulgar lleis contra l'embriaguesa per ràdio. Potser és possible que dintre cent anys la ràdio hagi resolt l'enigma de la vida.»

Ara que el lector se'n cregui el que vulgui.

La ràdio als autos

Heus ací un tema del temps, puix és ara quan aquesta aplicació pot tenir major utilització, i també ha estat darrerament que més instal·lacions d'aparells de ràdio han estat fetes a l'interior dels cotxes. Hem de confessar però, que no sembla haver arrelat en forma definitiva aquesta aplicació, i és que es tracta de dues coses completament antagòniques. Unicament la curiositat que sempre porten semblants novetats ha pogut fer venir aquesta, que en moltes ocasions no ha estat sinó la manifestació de la dèria capritxosa de què sovint es sent envaït el propietari d'un automòbil. Per a completar, afegiu a això la insaciable necessitat dels exportadors americans de treure material sigui com sigui, i trobareu l'explicació d'aquelles sonoritats que us sorprenen en creuar-vos al carrer amb alguns cotxes.

Precisament, si en algun moment l'aplicació de la ràdio als automòbils pot donar un cert esplai als seus usuaris, és precisament quan el cotxe no actua com a tal, és a dir, quan en ple camp hom sent encara la necessitat que li porti la remor de la ciutat en forma de notícies de premsa, alternades amb algun alegre fox, però sovint també molestat per la repetició seguida dels discos-anunci, que precisament en les emissions de migdia i tarda han augmentat i en aquests darrers temps són ja en nombre alarmant i en mal gust sempre creixent.

El que utilitza l'automòbil ho fa bé per plaer, bé per necessitat... I també per ambdues coses alhora, i no es veu enlloc com pot aconseguir millor els seus fins amb l'ajuda d'una emissió de ràdio. Se'n dirà que el passatger també cerca, quan no és sol·licitat per l'ambient exterior, d'altres lleures com és la conversa o la literatura, però sempre aquestes són ben accidentals. En aquest sentit pot tenir alguna explicació la instal·lació d'alguns aparells fins en els taxis, però sempre la recepció és imperfecta i pot produir efectes contraris. Les revistes americanes d'exportació, que no s'estan de res, han arribat a justificar l'aplicació de la ràdio als cotxes per als casos de panxa, i això ja és tot un atreviment proposar-ho al possessor d'un cotxe.

Malgrat tot, però, cal reconèixer el fet d'haver tingut la instal·lació de la ràdio als cotxes una certa extensió que s'ha vingut a afegir als nombrosos cotxes (americans gairebé tots) que ja vénen equipats de fàbrica amb els receptors, i trobant-nos ja amb això, cal procurar que almenys l'audició, que difícilment serà perfecta, tingui ben pocs entrebancs. El que primer se'n aparca a molt necessari és emprar tipus de receptors que al mateix temps que siguin de gran sensibilitat gaudeixin d'una certa potència. En aquest aspecte cal un mínim de 2,5 w. a la sortida, amb el qual es podran compensar els inconvenients produïts per la manca de potència que es manifesta sovint en les audicions fetes a l'exterior, a les quals s'afegeixen els sorolls de motor i carrosseria. Els paràmits que més sovint es presenten són produïts per les bugies, i tot i que se'n fabriquen d'especials per a aquestes aplicacions, el que més sovint es fa és intercalar unes resistències de 15.000 v. També cal emprar disposicions antiparàsits amb sistemes semblants a la bobina i a les bornes del col·lector de la dinamo que carrega la bateria, i en general s'ha de procurar un ajustatge perfecte de la instal·lació elèctrica.

L'inconvenient anotat de la potència de l'audició és agreujat pel fet de no poder disposar d'una antena de més de quatre a cinc metres, puix tot i emprant una disposició de U i col·locar-la sota dels pujadors, és difícil obtenir més llargada.

Els primers receptors utilitzats en els cotxes eren semblants als emprats correntment, amb l'avantatge de poder funcionar de la mateixa manera al cotxe i a les xarxes normals d'il·luminació, i, segons fossin connectats, podien tenir qualsevol aplicació. De totes formes, aquests aparells no guanyen ni de gran sensibilitat ni, el que és pitjor, tampoc de potència, posant-se més de manifest els inconvenients del *fading* i produint-se alteracions en l'audició en canviar l'orientació de l'antena en els moviments del cotxe. Tot això és el que ha fet que els constructors s'hagin decidit per estudiar receptors per anar únicament amb els sis volts de les bateries, que gaudeixen de més garanties, per bé que no satisfan encara les necessitats d'una audició perfecta.

J. G.

DISCOS

El premi dels Amics de l'Opera Còmica

L'associació francesa que funciona amb aquest nom ha instituit un concurs per a premiar els millors discos d'òperes còmiques franceses creades entre 1821 i 1865.

Els tres discos que han resultat premiats són:

1. — El rondó del *Postillon de Longjumeau*, cantat per Mlle. Brothier.
2. — *Viens, gentille dame*, de *La Dame blanche*, cantat per Villabella.
3. — *Personne en bas dans le moulin*, del *Farfadet*, cantat per André Bauge.

—Em sap un greu no tenir aquell altre gos!

—Que se't va morir?

—No, però ja no era de moda.

(Candide, París)

El catalanisme i la tradició catalana

(Ve de la pàgina 6)

Aquesta és, segons el mateix Torres, la conclusió de la famosa *Tradició catalana* que volent passar per catalanista després de fer-nos subdits eterns de Roma i de Jerusalem, ens faria ésser subdits, segons Menéndez, de Madrid i de l'Esorial. Tot queda reduït, com poden veure els nostres lectors, a un sacerdot que fent servir d'escambell la nostra estimada pàtria, i el que ha jugat durant tota l'obra, ve un moment, quan van mal lades, que té de jugar net i a cartes vistes, jugant-se el tot pel tot, perquè qui juga no dorm i amb l'Església catòlica els fidels ja saben que no hi poden jugar. Com que durant tot el joc li hem vist la de sota, té d'acabar ensenyant les cartes i posant-les damunt de la taula, traient-se la careta i renunciant a fer trampes, tal com expliquen que aquell jueu que va anar al cel jugant a cartes amb la Divinitat, per passar l'estona de l'eternitat, li va posar per condició que no valla a fer miracles, i per això En Torres, deixant-se de jocs de paraules, acaba no sols perdent la partida, desent amb la cua el que ha fet amb el cap, sinó venint a dir clar i català que Catalunya té la mateixa missió que Menéndez assenyalava a Espanya, és que no té missió pròpia.

El mateix que diem d'En Torres, ho podríem dir de l'Almirall, perquè si així com nosaltres som homes de pau, fòssim homes de guerra, para una esquena tan ampla com la del bisbe de Vic. La nostra Catalunya té missions més elevades i més autènticament catalanes que les que li assenyalen aquests dos profetes que li imposen idees de pobles forasters. En Torres, que critica els liberals com l'Almirall, perquè van a poar els ideals a l'estranger, vol que les anem a poar als pous de Judea, país que no vol ni ha volgut mai la religió que Europa li va manllevar en una altra època i que ja fa molt temps que es va traient de sobre.

L'Almirall, que deia que no sols ens teníem de separar de Madrid sinó de Roma, va a proveir d'ideals als països del Nord d'Europa, creadors de les idees socialitzants, que ells mateixos també procuren treure's de sobre tant com poden.

Si fos certa la missió que *Lo Catalanisme* i *La Tradició catalana* assenyalen a la nostra terra, la missió de Catalunya seria ésser la víctima de les desferres dels altres pobles.

Ni *Lo Catalanisme* ni *La Tradició catalana*, que estudien la nostra tradició i la nostra missió, no endevinen res ni de l'una ni de l'altra. Amb perdó dels nostres lectors sigui dit i modestia a part, creiem que el *Concepte general de la Ciència catalana* que nosaltres vam tenir l'honor d'escriure, conté un sentit més autòcton de la nostra tradició i de la nostra missió que la d'aquests dos estrangeritzants, l'un futurista i l'altre retrògrad, que en lloc de posar llur ideal als peus de Catalunya posen Catalunya als peus de llur ideal. Si En Torres i l'Almirall posen la nostra pàtria als peus de la Religió i de la Llibertat, nosaltres podem posar la Religió i la Llibertat als peus de la nostra pàtria, perquè li donem una Religió i una Llibertat que ella mateixa ha creat sense necessitat de tenir-la d'anar a captar a casa dels altres.

FRANCESC PUJOLS

LLIÇONS PER RADIO

—I demà explicarem com s'esbandeixen.

(Hoovey, Nova York)

—Aixeca't, que ha arribat el papà.
—No pot ser, mamà. Estic compromesa amb el gat.

(Marianne, París)

DIUMENGE D'ESTIU

—Mira, aquí hi cabem!

(Dagens Nyheter, Estocolm)